Nr 46

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1957 vid dess fyrtionde sammanträde fattade beslut; given Stockholms slott den 17 januari 1958.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed anhålla om riksdagens yttrande angående vissa i nämnda protokoll omförmälda, av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1957 vid dess fyrtionde sammanträde fattade beslut.

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen hemställes om riksdagens yttrande angående följande av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1957 antagna konventioner och rekommendationer, nämligen konventionen (nr 105) angående avskaffande av tvångsarbete, konventionen (nr 106) angående veckovila för affärs- och kontorsanställda jämte den därtill anslutna rekommendationen (nr 103) i samma ämne samt konventionen (nr 107) angående skydd för och integration av infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder jämte den därtill anslutna rekommendationen (nr 104) i samma ämne. Svensk ratificering av konventionen angående tvångsarbete tillstyrkes. Med prövningen av frågan om ratificering av konventionen angående veckovila för affärs- och kontorsanställda anses böra anstå tills vidare. Rekommendationen i sistnämnda ämne liksom de båda instrumenten rörande infödda befolkningsgrupper anses icke böra föranleda någon åtgärd.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 januari 1958.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden NILSSON, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Nilsson, *vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1957 vid dess fyrtionde sammanträde fattade beslut* samt anför.

Genom sin anslutning till Nationernas förbund den 9 mars 1920 inträdde Sverige såsom medlem av Internationella arbetsorganisationen i Genève.

Organisationens beslutande församling — den Internationella arbetskonferensen — som sammanträder minst en gång varje år, har enligt artikel 19 i organisationens stadga att beträffande förslag, som uppförts på dess dagordning, välja mellan två former för godtagande. Antingen skall beslutet resultera i ett förslag till internationell konvention, avsedd att ratificeras av organisationens medlemmar, eller ock skall det utmynna i en rekommendation, avsedd att övervägas vid lagstiftning eller annorledes, men utan den bindande karaktär, som tillkommer en ratificerad konvention. Därest beslutet är av mindre räckvidd eller av väsentligen formell innebörd, t. ex. då det gäller en begäran om utredning, plägar det ges formen av en resolution.

Varje medlem av organisationen skall inom ett år från avslutandet av ett konferenssammanträde underställa därå antagna konventioner och rekommendationer vederbörlig myndighet (i vårt land riksdagen) för vidtagande av lagstiftnings- eller andra åtgärder. Varje medlem har vidare skyldighet att underrätta Internationella arbetsbyråns generaldirektör om de åtgärder, som vidtagits för att underställa konventioner vederbörlig myndighet, samt om eljest vidtagna åtgärder. Medlem, som icke ratificerat viss konvention, skall tid efter annan till Internationella arbetsbyråns generaldirektör avge redogörelse för såväl lagstiftning och praxis med avseende å de i konventionen behandlade frågorna som den omfattning, vari konventionens bestämmelser genomförts eller avses att genomföras genom lagstiftning, administrativa åtgärder, kollektivavtal eller annorledes, med angivande tillika av de omständigheter, som förhindrar eller fördröjer ratificeringen av konventionen. Motsvarande gäller i fråga om rekommendationer med tillägg, att redovisning skall lämnas även för sådana jämkningar

i rekommendationer, som befunnits eller må befinnas erforderliga vid antagande eller tillämpning av bestämmelserna i desamma.

Generalsekreterarens i Nationernas förbund befattning med de konventioner och rekommendationer, som beslutes av Internationella arbetsorganisationen, har övertagits av generaldirektören för Internationella arbetsbyrån (art. 20 och 21), varvid emellertid föreskrivits, att ett av de två officiella exemplaren av varje av Internationella arbetskonferensen antagen konvention eller rekommendation skall deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare samt varje ratifikation av en sådan konvention delgivas Förenta Nationernas generalsekreterare för registrering i enlighet med bestämmelsen i art. 102 av Förenta Nationernas stadga.

Internationella arbetskonferensens fyrtionde sammanträde hölls i Genève under tiden den 5—27 juni 1957. I sammanträdet deltog representanter för 73 medlemsstater, av vilka det stora flertalet sänt fullständiga delegationer, d. v. s. två regeringsombud samt ett ombud från vardera av arbetar- och arbetsgivarsidan. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation.[1]

Dagordningen för detta konferenssammanträde — för vars förhandlingar och beslut en fullständig redogörelse kommer att lämnas av delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet i dess publikationsserie »Internationella arbetsorganisationen» — omfattade följande överläggningsämnen:

I. Generaldirektörens för Internationella arbetsbyrån årsredogörelse.
II. Finansiella och budgetära frågor.
III. Upplysningar och årsrapporter rörande medlemsstaternas tillämpning av internationella arbetskonventioner och rekommendationer.
IV. Tvångsarbete (andra behandling).
V. Veckovila för affärs- och kontorsanställda (andra behandling).
VI. Skydd för och integration av infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder (andra behandling).

---

[1] Genom Kungl. Maj:ts beslut den 2 maj 1957 hade att deltaga i konferensen från svensk sida utsetts

såsom *regeringsombud:* f. d. generaldirektören Wilhelm Björck och statssekreteraren i socialdepartementet Ernst Michanek samt såsom experter dåvarande kansliråd i samma departement numera generaldirektören Bertil Olsson, tillika ersättare för regeringsombuden, byråchefen i arbetarskyddsstyrelsen Filip Rune, ledamoten av riksdagens andra kammare Ingemund Bengtsson och förste kanslisekreteraren i socialdepartementet Sten-Eric Heinrici;

för *arbetsgivarna:* såsom ombud direktören i Svenska arbetsgivareföreningen Gullmar Bergenström samt såsom experter direktörerna i samma förening Curt-Steffan Giesecke, Gunnar Lindström och Lennart Cronqvist samt direktören i Handelns arbetsgivareorganisation Gunnar Nordholm;

för *arbetarna:* såsom ombud Landsorganisationens jurist advokaten Arnold Sölvén samt såsom experter ordföranden i Handelsanställdas förbund Algot Jönsson, ombudsmannen i Landsorganisationen Edvard Vilhelmsson, sekreteraren i Landsorganisationen Thorbjörn Carlsson och sekreteraren i Tjänstemännens centralorganisation Per-Erik Rönquist.

VII. Diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning (första behandling).

VIII. Arbetsvillkor för plantagearbetare (första behandling).

Under punkt II på dagordningen antog konferensen budget för Internationella arbetsorganisationen avseende utgifter under år 1958; budgeten fastställdes till 8 073 901 U. S. dollar.

Följande av konferensen fattade beslut, vilka hänför sig till punkterna IV, V och VI på dagordningen, är av beskaffenhet att i enlighet med art. 19 av Internationella arbetsorganisationens stadga skola underställas riksdagen, nämligen

1) Konvention (nr 105) angående avskaffande av tvångsarbete,

2) Konvention (nr 106) angående veckovila för affärs- och kontorsanställda,

3) Rekommendation (nr 103) angående veckovila för affärs- och kontorsanställda,

4) Konvention (nr 107) angående skydd för och integration av infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder, samt

5) Rekommendation (nr 104) angående skydd för och integration av infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder.

Texterna till konventionerna och rekommendationerna torde få såsom bilagor *(Bilagor A—E)* fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

I särskild bilaga *(Bilaga F)* lämnas en förteckning över samtliga vid konferensen antagna resolutioner.

Konvention (nr 105) angående avskaffande av tvångsarbete

Sedan förevarande fråga varit föremål för en första behandling vid arbetskonferensens 39:e sammanträde (1956), varvid till grund för diskussionen lades de synpunkter, som framkommit i svaren från vissa medlemsstater — bland dem Sverige — å ett av Internationella arbetsbyrån utarbetat frågeformulär, uppfördes ärendet på dagordningen för 1957 års arbetskonferens för slutligt avgörande.

Inför det för ärendets behandling vid konferensen tillsatta utskottet framlades ett av arbetsbyrån efter konsultation av medlemsstaterna utarbetat förslag till konvention i ämnet. Detta förslag togs till utgångspunkt för utskottets förhandlingar.

Det slutligt utarbetade konventionsförslaget antogs av konferensen med 240 röster mot 0 och en nedlagd. Rörande konventionens innehåll må följande anföras.

Konventionen förbjuder varje form av tvångsarbete a) såsom medel för politisk påtryckning eller skolning eller såsom straff för att någon hyser eller ger uttryck åt politiska åsikter eller uppfattningar, som står i ideologisk motsättning till rådande politiska, sociala eller ekonomiska system; b)

såsom en form för mobilisering och användning av arbetskraft i syfte att främja den ekonomiska utvecklingen; c) såsom arbetsdisciplinär åtgärd; d) såsom straff för deltagande i strejk; e) i diskriminerande syfte, d. v. s. av rasskäl samt av sociala, nationella eller religiösa grunder. Varje medlem, som ratificerar konventionen, förbinder sig att vidtaga effektiva åtgärder för ett omedelbart och fullständigt avskaffande av nämnda former av tvångsarbete.

Texten till konventionen återfinnes i bilaga A.

Anmärkas må att den konventionstext, som antogs vid konferensens första behandling (år 1956) av tvångsarbetsspörsmålet, därjämte innehöll ett av de danska och svenska regeringsrepresentanterna framlagt förslag till en utvidgning av konventionens tillämpningsområde. Nämnda förslag innebar, att förpliktelsen att avskaffa tvångsarbete skulle förenas med ett åtagande att ej anlita koncentrationsläger och deportation av nationella minoriteter såsom ett medel för politisk påtryckning eller skolning eller såsom bestraffning av den som hyser eller ger till känna åsikter, som ideologiskt strider mot härskande politiska, sociala eller ekonomiska system. Förslaget medtogs emellertid inte av arbetsbyrån i den till grund för konferensens andra behandling (år 1957) framlagda texten. Den främsta anledningen härtill var att FN:s generalsekreterare, som av arbetsbyrån konsulterats i ärendet, uttalat att ett internationellt övervägande av hithörande spörsmål syntes falla inom FN:s kompetensområde. Konventionens tillämpningsområde kom till följd härav inte att utvidgas på sätt som avsågs med det svenska och danska förslaget. Emellertid antog konferensen enhälligt på förslag av danska, norska och svenska regeringsrepresentanterna en resolution, vari konferensen fäster FN:s uppmärksamhet på vikten av att till övervägande upptages frågan om vilka åtgärder som kan vidtagas för ett effektivt förbud mot och undertryckande av koncentrationsläger samt deportation av nationella minoriteter.

Yttranden

Över konventionen har yttranden inhämtats från Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige och delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet.

Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet anför.

I förevarande ämne finnes redan en av Internationella arbetskonferensen vid dess 14:e sammanträde (år 1930) antagen konvention (nr 29) angående tvångsarbete och obligatoriskt arbete. Sistnämnda konvention ratificerades av Sverige den 22 december 1931. Texten till konventionen återfinnes i bilaga A till proposition nr 32 till 1931 års riksdag.

Den år 1930 antagna konventionen stadgar ett principiellt förbud mot tvångsarbete, men konventionen innehåller tillika en rad undantag från förbudet, så formulerade att de möjliggjort användande av tvångsarbete i en icke förutsedd omfattning. Den vid 1957 års arbetskonferens antagna konventionen avser främst att till förhindrande av en sådan praxis åstadkomma en snävare avgränsning av undantaget.

Antagandet av ifrågavarande konvention innebär ett steg mot konferensens slutliga mål, nämligen att nå fram till ett fullständigt avskaffande av

tvångsarbetet i alla världens länder. Å konferensen uttalades att syftet hade varit att skapa ett internationellt instrument, som vore ägnat att vinna en så fullständig anslutning som möjligt. En vädjan riktades även till medlemsstaternas regeringar att snarast ratificera konventionen och sörja för en effektiv tillämpning av dess bestämmelser.

Då det i vårt land inte finnes möjligheter att använda tvångsarbete i någon av de former, som angives i konventionen, synes det delegationen uppenbart, att Sverige snarast bör tillträda konventionen. Delegationen tillstyrker därför att densamma ratificeras från svensk sida.

Svenska arbetsgivareföreningen har intet att invända mot att konventionen tillträdes av Sverige.

Enligt *Landsorganisationens* mening skulle det ha varit önskvärt och lämpligt att man sökt koncentrera konventionsregleringen beträffande tvångsarbete till ett enda dokument, vilket angåve och närmare specificerade även de arbetsformer, som avsåges skola vara undantagna från ett principiellt tvångsarbetsförbud. Då emellertid i vårt land överhuvud ej finnes möjlighet till tvångsmässiga arbetsföreläggganden i något av de syften, som anges i den vid 1957 års konferens antagna konventionen, tillstyrker organisationen, att den ratificeras. Organisationen tillägger, att konventionen inte synes utgöra hinder för sådana tjänstepliktsförhållanden, vilka i situationer av krig eller krigsfara kan komma att meddelas med stöd av en blivande fullmaktslag.

Departementschefen

Såsom framhållits under remissbehandlingen förekommer i vårt land inte tvångsarbete i någon av de former som anges i konventionen. Jag föreslår därför, att konventionen ratificeras av Sverige.

Den år 1930 antagna konventionen nr 29 angående tvångsarbete och obligatoriskt arbete fortsätter att vara gällande. Det kan emellertid nämnas, att Internationella arbetskonferensen å sitt allmänna sammanträde år 1956 antog en resolution, vari Internationella arbetsbyråns styrelse anmodas att snarast möjligt uppföra frågan om en revision av nämnda konvention på dagordningen för ett kommande sammanträde.

Konvention (nr 106) och rekommendation (nr 103) angående veckovila för affärs- och kontorsanställda

Frågan om veckovila för affärs- och kontorsanställda var föremål för en första behandling vid 1956 års arbetskonferens. På grundval av de diskussioner, som fördes i frågan vid nämnda sammanträde, utarbetade arbetsbyrån förslag till en konvention och en rekommendation, vilka tillställdes medlemsstaterna för yttrande. Frågan togs därefter upp till slutlig behandling vid 1957 års arbetskonferens.

Beträffande innehållet i konventionen må följande anmärkas.

Konventionens bestämmelser skall bringas i tillämpning genom natio-

nell lagstiftning, i den mån de inte genomföres medelst kollektivavtal eller skiljedom eller på annat lämpligt sätt (art. 1).

Konventionen äger tillämpning på hela den personal — lärlingar inbegripna — som är anställd i allmänna eller enskilda a) handelsföretag, b) företag, institutioner och förvaltningar, i vilka arbetstagarna huvudsakligen sysselsättes med kontorsarbete, däri inbegripna kontor, som tillhör i de fria yrkena verksamma personer, samt c) vissa andra i konventionstexten närmare angivna företag och företagsgrenar (art. 2). Den äger därjämte tillämpning å personal anställd i vissa företag, som ratificerande medlemsstat har att angiva i en vid ratifikationshandlingen fogad förklaring, nämligen a) företag, institutioner och förvaltningar, som tillhandahåller personliga tjänster, b) posten och företag för teleförbindelser, c) tidningsföretag och d) teatrar och andra nöjesföretag (art. 3). Vederbörande myndighet eller annat lämpligt organ i varje land äger dock att från bestämmelserna i konventionen undantaga dels företag, i vilka anlitas endast medlemmar av arbetsgivarens familj, såvida de inte är eller inte kan anses som löntagare, och dels personer i företagsledande eller därmed jämförlig ställning (art. 5).

De av konventionen omfattade personerna äger rätt till minst 24 timmars sammanhängande veckovila under loppet av varje period om sju dagar. Veckovilan skall såvitt möjligt förläggas till samma tider för alla vid ett företag anställda och sammanfalla med den veckodag, som enligt landets eller ortens tradition eller sedvänja fastställts såsom vilodag (art. 6 mom. 1—3). Därest dessa allmänna regler icke kan tillämpas på grund av arbetets natur, arten av de tjänster som företaget förmedlar, storleken av den befolkning som skall betjänas eller antalet anställda, må av vederbörande myndighet eller genom lämpligt förfarande speciella anordningar för veckovila vidtagas, varvid dock de som beröres av dylika anordningar skall äga rätt till en sammanlagd vilotid, som måste vara minst likvärdig med den i art. 6 angivna (art. 7 mom. 1—2). Tillfälliga undantag må medgivas under vissa närmare angivna förhållanden. Om så sker, skall vederbörande som ersättning tillförsäkras en sammanlagd vilotid, som är minst likvärdig med den i art. 6 angivna (art. 8).

I den mån löner regleras genom lagstiftning eller är underkastade administrativa myndigheters kontroll, skall av konventionen omfattade personer inte vidkännas någon inkomstminskning till följd av åtgärder, som vidtagits enligt konventionen (art. 9).

Enligt art. 12 skall konventionen ej inverka på lag, skiljedom, sedvänja eller avtal, som tillförsäkrar vederbörande förmånligare villkor än de i konventionen angivna.

Rörande det närmare innehållet i konventionen hänvisas till bilaga B.

Rekommendationen anger en högre standard och innehåller därutöver vissa vägledande principer. Sålunda förordas, att de som omfattas av konventionens bestämmelser bör, såvitt möjligt, äga rätt till minst 36 timmars veckovila, vilken om möjligt bör vara sammanhängande (p. 1). Det

tillägges att den i konventionen stadgade veckovilan bör om möjligt beräknas så, att den innefattar tidrymden från midnatt till midnatt men däremot inte andra omedelbart föregående eller efterföljande viloperioder (p. 2). Personer, som är underkastade speciella anordningar för veckovila, bör inte arbeta mer än tre veckor utan att komma i åtnjutande av viloperiod. Där det ej är möjligt att medgiva sådana personer viloperioder om 24 på varandra följande timmar, bör viloperioderna omfatta 12 timmar i följd (p. 3). Slutligen förordas bl. a., att minderåriga under 18 år om möjligt bör åtnjuta en sammanhängande veckovila om två dagar samt att i konventionen medgivna tillfälliga undantag icke bör tillämpas å minderåriga under 18 år (p. 4).

I fråga om rekommendationens innehåll i övrigt hänvisas till bilaga C.

Konventionen antogs av konferensen med 176 röster mot 27 och 31 nedlagda. Rekommendationen antogs med 183 röster mot 0 och 46 nedlagda. Av de svenska ombuden röstade regerings- och arbetarombuden för antagandet av såväl konventionen som rekommendationen, medan arbetsgivarombudet röstade mot antagandet av konventionen och nedlade sin röst beträffande rekommendationen.

Yttranden

Över ifrågavarande konvention och rekommendation har yttrande inhämtats från delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet. Delegationen har i sin tur hört arbetarskyddsstyrelsen, generalpoststyrelsen, telestyrelsen, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Handelns arbetsgivareorganisation och Tjänstemännens centralorganisation.

Arbetarskyddsstyrelsen, arbetsgivareföreningen och *Handelns arbetsgivareorganisation* anser vissa hinder mot svensk ratifikation av konventionen föreligga, medan *Landsorganisationen* och *Tjänstemännens centralorganisation* ej anser dylikt hinder vara för handen. *Generalpoststyrelsen* och *telestyrelsen* yrkar med hänsyn till de speciella tjänstgöringsförhållanden som råder inom styrelsernas verksamhetsområden, att styrelserna vid en eventuell ratifikation inte anges såsom företag, för vilka konventionen efter särskild förklaring enligt art. 3 skall gälla.

Vad härefter beträffar detaljinnehållet i remissyttrandena må följande anmärkas.

Arbetarskyddsstyrelsen erinrar att för svensk lagstiftnings del bestämmelser om veckovila återfinnes i 21 § arbetarskyddslagen, som är av följande lydelse.

För varje period om sju dagar skall arbetstagare, där ej särskilt förhållande tillfälligtvis påkallar undantag, åtnjuta minst tjugofyra timmars sammanhängande ledighet. Sådan veckovila skall såvitt möjligt förläggas till söndag och till samma tider för alla vid ett arbetsställe anställda.

Från vad sålunda stadgats må arbetarskyddsstyrelsen, efter hörande av vederbörande sammanslutningar av arbetsgivare och arbetstagare, medgiva undantag för visst slag av arbete eller visst arbetsställe.

Göres inskränkning i den i första stycket avsedda veckovilan, skall motsvarande frihet från arbete såvitt möjligt beredas.

Styrelsen framhåller vidare, att arbetarskyddslagen — och därmed även stadgandena om veckovila i 21 § — har ett mycket vidsträckt tillämpningsområde samt anför härom följande.

Lagen omfattar i huvudsak allt arbete, vari arbetstagare användes till arbete för arbetsgivares räkning. De från lagens tillämpning undantagna arbetena äro nämligen, praktiskt sett, av ringa betydelse. Lagen gäller sålunda enligt sin lydelse för arbete, som utföres i en »rörelse» eller i vissa arbetsföretag. Enligt stadgad praxis har emellertid begreppet rörelse fattats i vidsträckt bemärkelse, och härigenom har i huvudsak från lagens tillämpning ansetts undantagen allenast sådan statlig och kommunal verksamhet, som avser allmän förvaltning och rättskipning, ävensom verksamhet utövad av vissa ideella föreningar och stiftelser. Under lagen faller sålunda, så vitt här är av intresse, handels- och serveringsföretag, teatrar och andra nöjesetablissemang, tidningsföretag, ävensom kontorsarbete i sådana företag eller i banker, försäkringsinrättningar eller liknande verksamheter. Lagen omfattar vidare verksamheten vid statens affärsdrivande verk, t. ex. post och telegraf, och vid kommunala gas- och elektricitetsverk, sjukvårdsinrättningar m. m. — Lagen innehåller vissa speciella undantag, av vilka i detta sammanhang må nämnas arbete, som utföres i arbetstagarens hem eller som eljest undandrager sig arbetsgivarens kontroll. Lagens bestämmelser om veckovila gälla vidare icke beträffande arbete, som utföres av medlem av arbetsgivarens familj.

Styrelsen övergår härefter till att behandla den närmare innebörden av de i 21 § arbetarskyddslagen givna reglerna om veckovila samt yttrar härom.

Beträffande uttrycket »för varje period om sju dagar» gäller, att härmed närmast torde avses kalendervecka; i varje fall är en sådan beräkning den i praktiken vanligaste. Styrelsen anser dock, att det icke står i strid mot lagens bestämmelser att tillämpa andra fasta sjudagarsperioder än kalenderveckor, t. ex. tiden tisdag—måndag.

Bestämmelsen att veckovilan såvitt möjligt skall förläggas till söndag anses innebära, att veckovilan får förläggas till annan veckodag, om särskilda förhållanden giva anledning härtill. Så kan t. ex. vara fallet inom olika »serviceyrken», som stå allmänheten till tjänst både söndag och vardag. Ett annat exempel är den på vissa håll inom industrien förekommande helkontinuerliga driften med arbete veckan runt utan söndagsstillestånd, där söndagsledighet icke kan lämnas varje vecka.

Fråga har vidare uppstått, hur uttrycket sammanhängande ledighet om minst 24 timmar skall tolkas. Normalt torde få anses vara, att de 24 timmarna sammanfalla med ett kalenderdygn, men styrelsen har ansett, att ledigheten icke nödvändigtvis behöver omfatta ett obrutet kalenderdygn, och därför funnit det icke strida mot lagens bestämmelser att förlägga veckovilan till exempelvis tiden kl. 13 en dag till kl. 13 påföljande dag. — I detta sammanhang må anföras, att 1953 års riksdag avslagit motionsvägen framställda yrkanden om lagändring, innebärande att veckovilan skulle göras kalenderdygnsbunden (se andra lagutskottets utlåtande nr 18).

Av den tolkning, som styrelsen sålunda givit nu förevarande lagrum, följer, att hinder icke ansetts möta att inom serveringsrörelsen förlägga ledighetsdagen var tredje vecka till en söndag och under de övriga veckorna till en vardag; härigenom kunna i vissa fall upp till 11 dagar förflyta mellan två ledighetsdagar. Likaså har det ansetts oangripligt att ordna veckovilan

så, att de anställda varannan vecka erhålla ledigt från lördag kl. 13 till måndag kl. 13. Inom pappers- och massaindustrien, där det för de skiftgående driftsarbetarna tillämpas två olika system för skiftväxlingen och dessa arbetare dessutom i regel var tredje vecka utföra vissa rengöringsarbeten m. m. under söndagsstilleståndet, har det befunnits tillåtet att om en arbetare vid veckoskifte är ledig 48 eller 56 timmar, de första häruti ingående 24 timmarna få anses täcka den lagstadgade ledigheten för den vecka som gått och återstående 24 eller 32 timmar utgöra veckovila för den efterföljande veckan.

Ett spörsmål som tilldragit sig intresse är huruvida arbetstagare, som på grund av driftsförhållandena måste utföra arbete, t. ex. vissa underhålls- eller reparationsarbeten, på söndagarna, är skyldig att taga veckovila av 24 timmars sammanhängande längd under någon av veckans vardagar (här avses det fall att söndagsarbetet icke är av rent tillfällig natur). Styrelsen har ansett, att arbetsgivaren har att lämna arbetstagaren tillfälle att genom ledighet under någon av de på söndagen följande vardagarna erhålla veckovila men att det ankommer på arbetstagaren, om han vill taga erbjuden ledighet. Någon skyldighet för arbetstagaren att avstå från att arbeta har sålunda icke ansetts föreligga.

Den i 21 § andra stycket medgivna möjligheten att erhålla dispens från bestämmelserna om veckovila har, när det gäller områden som omfattas av Internationella arbetsbyråns nu ifrågavarande rapport, utnyttjats i ganska ringa utsträckning. Den enda dispens av betydelse, som är gällande för närvarande, är ett medgivande för teaterföretag att använda viss personal utan att iakttaga bestämmelserna om veckovila samt att för viss annan personal inskränka veckovilan.

Landsorganisationen finner viss tvekan kunna råda huruvida ratifikationshinder föreligger i de i art. 2 och 3 intagna bestämmelserna om konventionens tillämpningsområde, vilket inte såsom den svenska arbetarskyddslagen omfattar endast rörelse eller särskilt arbetsföretag utan bl. a. även kontorspersonal inom statlig och kommunal förvaltning. Med hänsyn till möjligheten att ratificera ej endast på grundval av lagstiftning utan även på grundval av reglering medelst kollektivavtal eller »på annat med nationell praxis förenligt och med hänsyn till de nationella förhållandena lämpligt sätt» syntes emellertid något ratifikationshinder ej föreligga; regelmässigt torde här ifrågavarande offentliga tjänstemän åtnjuta en veckovila som icke underskrider den konventionsenliga.

Såsom tidigare anförts kan enligt art. 5 från konventionens reglering undantagas företag, i vilka anlitas endast medlemmar av företagarens familj, såvida de icke är eller icke kan anses såsom löntagare. Motsvarande undantag i den svenska lagstiftningen — arbetarskyddslagen 3 § b) — avser arbete, som utföres av medlem av arbetsgivarens familj. *Arbetarskyddsstyrelsen* anser sig inte kunna bedöma huruvida den skiljaktighet, som sålunda föreligger mellan konventionen och den svenska lagstiftningen, är av beskaffenhet att utgöra ratifikationshinder. Skiljaktigheten är enligt styrelsens mening praktiskt sett mycket obetydlig. *Svenska arbetsgivareföreningen* finner konventionens undantagsbestämmelse vara strängare än den svenska lagstiftningens. Eftersom den svenska regeln är ändamålsenlig och det alltså ej finnes anledning att ändra den till överensstämmelse med konventionens bestämmelse, utgör denna artikel enligt föreningens mening ett

hinder mot att Sverige ratificerar konventionen. Däremot anser *Landsorganisationen* ifrågavarande avvikelse mellan konventionen och den svenska lagstiftningen ej utgöra ratifikationshinder. Organisationen erinrar om att i 1921 års konvention om veckovila i industriella företag undantaget för familjemedlemmar utformats på i sak samma sätt som skett i den nu förevarande konventionen utan att detta ansetts utgöra hinder för svensk ratificering.

Arbetarskyddsstyrelsen anmärker, att den svenska lagen innehåller ett undantag för arbete som utföres i arbetstagarens hem eller eljest under sådana förhållanden, att det ej kan anses tillkomma arbetsgivaren att vaka över arbetets anordnande (s. k. okontrollerbart arbete). Härigenom faller, fortsätter styrelsen, utanför den svenska regleringen t. ex. arbete som utföres av handelsresande eller handelsagenter. Då konventionen icke innehåller ett motsvarande undantagsstadgande, skulle detta i och för sig vara hinder för ratifikation. Att märka är emellertid att i art. 6, som behandlar veckovilans längd m. m., anges, att arbetstagaren skall »äga rätt» till veckovila av viss beskaffenhet. Detta uttryck (i den engelska texten »be entitled to») avser, enligt vad som torde framgå av »förarbetena» till konventionen, att framhäva att arbetsgivaren är skyldig att bereda arbetstagaren veckovila men inte att tillse att arbetstagaren begagnar sig av sin rätt. Härav torde följa, att det icke är nödvändigt med ett undantag för okontrollerbart arbete, eftersom arbetsgivaren kan giva här ifrågavarande arbetstagare, t. ex. handelsresande, rätt till en ledighetsdag i veckan, ehuru möjlighet saknas att tillse att rätten begagnas. Den omständigheten att konventionen icke innehåller undantag för okontrollerbart arbete torde sålunda icke utgöra ratifikationshinder.

Landsorganisationen, Handelns arbetsgivareorganisation och *Tjänstemännens centralorganisation* finner, att regleringen i art. 6 av veckovilan materiellt sett svarar mot hithörande bestämmelser i den svenska arbetarskyddslagen. *Svenska arbetsgivareföreningen* däremot anser, att denna artikel innefattar avsevärt strängare bestämmelser än vad som nu gäller enligt arbetarskyddslagen. Artikeln föreskriver nämligen, framhåller föreningen, att i regelfallet *under loppet av* varje period om sju dagar 24 timmars sammanhängande veckovila skall förekomma. Arbetarskyddslagens bestämmelser däremot innebär, att *för* varje dylik period, där ej särskilt förhållande tillfälligtvis påkallar undantag, sådan ledighet skall åtnjutas. Lagen uppställer därför inget oeftergivligt krav på att veckovilan skall tagas ut regelbundet; avvikelse kan ske utan dispens från myndighet. Otvivelaktigt är behovet av avvikelser i vissa fall mycket stort. Konventionen söker tillgodose detta genom art. 7 och 8; myndighets medverkan förutsättes emellertid här. Det är föreningens bestämda uppfattning, att de hittillsvarande svenska reglerna fungerat väl och att anledning till klagomål på dem icke förefinnes. Det vore därför olyckligt att ersätta dessa regler med strängare, mera detaljerade samt administrativt oformliga bestämmelser. Sverige kan alltså enligt föreningens mening redan på denna grund icke tillträda konventionen.

Såsom tidigare angivits finns i art. 7 och 8 bestämmelser om vissa undantag från konventionens huvudregel om veckovilan i art. 6. Enligt art. 7 mom. 2 och art. 8 mom. 3 skall arbetstagarna, om avsteg göres från huvudregeln, erhålla kompensationsledighet. Den svenska lagstiftningen (21 § arbetarskyddslagen) föreskriver i detta avseende, att om inskränkning göres i veckovilan motsvarande frihet från arbete såvitt möjligt skall beredas.

Arbetarskyddsstyrelsen framhåller, att konventionens bestämmelser om kompensationsledighet inte överensstämmer med den svenska lagstiftningen. Enligt denna har den dispensgivande myndigheten, arbetarskyddsstyrelsen, möjlighet att lämna eftergift från reglerna om veckovila utan att ställa upp fordran på motsvarande ledighet. I de fall då styrelsen begagnat sig av denna möjlighet har det i regel skett efter tillstyrkan av vederbörande arbetstagarorganisation. Vidare äger den enskilde arbetsgivaren rätt att vid enstaka tillfällen avvika från reglerna om veckovila utan skyldighet att lämna kompensationsledighet. Föreskrifterna om kompensationsledighet i art. 7 mom. 2 och art. 8 mom. 3 synes enligt styrelsens uppfattning utgöra ratifikationshinder.

Av samma mening är *Svenska arbetsgivareföreningen* och *Handelns arbetsgivareorganisation*. Föreningen anser, att konventionens kompensationsregler är alltför kategoriska för praktiskt bruk och att arbetarskyddslagens stadgande om att ersättning för förlorad vilotid *såvitt möjligt* skall beredas vederbörande ej bör ändras. Handelns arbetsgivareorganisation anmärker, att det är arbetarskyddsstyrelsen obetaget att vid behandling av dispensansökningar pröva behovet av kompensation med utgångspunkt från förutsättningarna i varje enskilt fall. Erfarenheter från tillämpningen av den gällande svenska lagregeln ger enligt organisationens mening vid handen, att villkor i fråga om kompensationsledighet inte i alla situationer befunnits lämpligt att uppställa vid beviljande av dispens från reglerna om veckovila. Läget har ofta varit sådant, att varken arbetsgivare- eller arbetstagaresidan ansett dylika stipulationer nödvändiga eller rimliga oavsett om frågan gällt dispens för en längre tidsperiod eller dispens av tillfällig karaktär.

Tjänstemännens centralorganisation uttalar, att arbetarskyddslagens allmänt hållna dispensmöjligheter har sin motsvarighet i bestämmelserna i art. 7, som i viss mån preciserar förutsättningarna för undantag från bestämmelserna. Då praxis beträffande dispens torde stå i god överensstämmelse med vad som föreskrives i artikeln, synes emellertid icke någon ändring påfordras.

Den regel om skydd mot inkomstbortfall, som införts i art. 9, är enligt *Svenska arbetsgivareföreningen* ur principiella synpunkter inte tillfredsställande. Även om bestämmelsen i Sverige icke skulle få betydelse för andra än statens anställda och dess materiella innehåll utan tvivel ändå komme att tillämpas, kan det enligt föreningens mening ej vara riktigt, att staten genom att tillträda en konvention för kanske lång tid framåt skall till någon del binda sitt handlande på löneområdet.

Enligt *Handelns arbetsgivareorganisation* bör den omständigheten att

konventionens ratificering i Sverige inte kan beräknas medföra någon förlängd veckovila och därigenom ej aktualiserar ifrågavarande skydd mot inkomstbortfall ej föranleda godtagandet av en bestämmelse rörande förhållanden, som det enligt svensk praxis tillkommer arbetsmarknadens parter att avgöra. Aspekten på avvägning mellan social förmån och kontant lön kunde växla och det torde inte vara i någon parts intresse att binda bedömningen härav genom lagstiftning. Med hänsyn till principen om arbetsmarknadens frihet avstyrker organisationen, att art. 9 föranleder lagstiftningsåtgärd.

Med anledning av föreskriften i art. 12 att konventionen ej skall inverka på de förmånligare villkor, som må gälla enligt sedvänja eller avtal, framhåller *Svenska arbetsgivareföreningen,* att en lagstiftning, som säkerställer konventionen till denna del, skulle vara oförenlig med svenskt tänkesätt och att detta utgör ett mycket starkt skäl mot att Sverige ratificerar densamma.

Svenska arbetsgivareföreningen knyter avslutningsvis följande reflexioner till konventionen.

Bestämmelserna om veckovila i 21 § arbetarskyddslagen gälla icke blott kontors- och affärsanställda utan även de övriga arbetstagare, som beröras av den av Sverige ratificerade s. k. industrikonventionen av 1921 (nr 14); arbetarskyddslagens nuvarande regler anses stå i överensstämmelse med denna konvention. Om emellertid Sverige tillträdde konventionen nr 106, skulle detta i praktiken — med bortseende alltså från att annan ratifikationsgrund än lagstiftning tänkes finnas — innebära, att arbetarskyddslagen finge ändras för att komma i överensstämmelse med konventionens innehåll. Två vägar stode därvid till buds, nämligen antingen att differentiera arbetarskyddslagens bestämmelser i avseende å kontors- och affärsanställda samt övriga anställda eller att göra de nya reglerna generellt tillämpliga. I det första fallet skulle dels en praktiskt omotiverad skillnad skapas mellan de olika kategorierna av anställda, dels skulle besvärliga gränsdragningsproblem uppstå med hänsyn till konventionens detaljerade innehåll och dels skulle — också i och för sig omotiverat — en del icke handels- och affärsanställda omfattas av konventionens bestämmelser; det må beträffande det sist anförda endast nämnas, att konventionen i art. 2 c) iii) förutsättes tillämpas beträffande hela personalen i vissa företag av blandad handels- och industrikaraktär. Det torde emellertid vara ett starkt önskemål från svensk sida att bibehålla den generella avfattningen av arbetarskyddslagens regler. Att konventionens bestämmelser därigenom skulle komma att gälla för så gott som alla anställda i Sverige gör enligt föreningens mening de ovan nämnda olägenheterna av ett svenskt tillträdande av konventionen än större.

Med anledning av vad Landsorganisationen yttrat om att undantaget för familjemedlemmar i art. 5 utformats på i sak samma sätt som skett i den år 1921 antagna och av Sverige ratificerade konventionen angående veckovila i industriella företag anmärker *delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet,* att 1921 års konvention inte begränsats på det sätt som skett i förevarande konvention, nämligen till att avse endast sådana medlemmar av företagarens familj, »som icke äro eller kunna anses såsom löntagare». De undantag, som kan medgivas enligt förstnämnda konven-

tion, är sålunda vidsträcktare än enligt den nu antagna. Enligt delegationens mening är den krets av familjemedlemmar, som enligt art. 5 kan undantagas från tillämpningen av konventionen nr 106, snävare än den i arbetarskyddslagens 3 § b) angivna. Även om denna skiljaktighet såsom arbetarskyddsstyrelsen framhållit synes vara praktiskt mycket obetydlig, innebär den likväl enligt delegationens mening ett formellt hinder för ratificering av konventionen från svensk sida.

Delegationen framhåller vidare, att enligt art. 6 i konventionen 24 timmars sammanhängande veckovila i regel skall förekomma *under loppet av* varje period om sju dagar medan arbetarskyddslagens bestämmelser däremot innebär, att sådan ledighet skall åtnjutas *för* varje dylik period, där ej särskilda förhållanden tillfälligtvis påkallar undantag. Delegationen finner, att konventionen i detta avseende innefattar strängare bestämmelser än de enligt arbetarskyddslagen gällande. Emellertid anmärker delegationen, att den tidigare nämnda av Sverige ratificerade konventionen angående veckovila i industriella företag i förevarande hänseende utformats på samma sätt som den nu antagna konventionen nr 106.

Vid behandlingen av frågan, huruvida innehållet i art. 7 och 8 utgör hinder för ratifikation, har TCO:s representant i delegationen utvecklat synpunkter, som i delegationens yttrande sammanfattas på följande sätt.

Konventionen uppställde icke några som helst krav på att den »veckovila», som tillförsäkras enligt art. 7 skulle vara *sammanhängande*. Art. 7 gåve alltså möjlighet till en fördelning av veckovilan på exempelvis sex fyratimmarsledigheter.

Ett stöd för angivna tolkning av konventionens bestämmelser utgjorde redan det förhållandet, att den samtidigt med förevarande konvention antagna rekommendationen (nr 103) i punkten 3 d) vid preciseringen av bestämmelserna rörande veckovila i konventionens art. 7 förordade, att, där det icke vore möjligt att medge viloperioder om 24 på varandra följande timmar, viloperioderna borde omfatta minst 12 timmars oavbruten vila. En rekommendation på denna punkt vore uppenbarligen icke erforderlig, om konventionens art. 7 innebure krav på 24 timmars sammanhängande veckovila.

Av förarbetena till konventionen och rekommendationen framginge också tydligt, att konventionens art. 7 avsetts ge möjlighet till en uppdelning av veckovilan för de av artikeln berörda och att man eftersträvat att giva konventionens art. 7 mom. 2 en smidig utformning (»a flexible form»), medan rekommendationen borde ge riktlinjer för de gränser, som borde sättas vid tillämpningen av speciella anordningar.

Vad som nu sagts beträffande art. 7 mom. 2 torde gälla även art. 8.

Mot tolkningen kunde möjligen invändas att art. 7 med sådant innehåll vore av ringa eller intet praktiskt värde. Detta torde sammanhänga med att avsikten ursprungligen varit att i en konvention inarbeta både sådana bestämmelser som nu återfunnes i konventionen och föreskrifter av rekommendationskaraktär. Vid uppdelningen i en konvention och en rekommendation hade resultatet blivit, att man i konventionens art. 7 realiter endast hade meddelat generösa undantagsmöjligheter från bestämmelserna i art. 6, medan man i rekommendationen infört föga långtgående riktlinjer för hur vilan vid avvikelser från art. 6 borde tillgodoses.

Om man accepterade här givna tolkning, vore icke endast arbetarskydds-

lagens föreskrifter om veckovila utan även samma lags nattvilobestämmelser och arbetstidslagarna mer vittgående. Dessutom torde gränsen för den mänskliga prestationsförmågan lägga hinder i vägen för en längre total arbetstid än vad som vore möjligt enligt art. 7 mom. 2.

Det reella innehållet i art. 7 begränsade sig därför till generösa undantagsbestämmelser från veckovileföreskrifterna i art. 6 och kunde sålunda icke rimligen anses utgöra ratifikationshinder.

Även Svenska arbetsgivareföreningens representant i delegationen har anlagt vissa synpunkter på förevarande spörsmål. Dessa synpunkter sammanfattas på följande sätt i delegationens yttrande.

Arbetsgivareföreningens företrädare i delegationen har förklarat sig dela den av TCO:s representant hävdade uppfattningen att art. 7 mom. 2 och art. 8 mom. 3 icke innebure, att kompensationsledigheten måste vara 24 sammanhängande timmar.

Däremot kunde han icke ansluta sig till uttalandet att ifrågavarande moment ej skulle kollidera med svensk lag och att de därför icke skulle utgöra hinder för en svensk ratificering av konventionen. Man komme nämligen inte ifrån att enligt konventionen kompensation *skall* beredas vederbörande arbetstagare, under det att den svenska lagen föreskreve, att kompensation *såvitt möjligt* skulle utgå. Konventionens bestämmelser syntes alltså utgöra en klar inskränkning i förhållande till den svenska lagen.

Utgångspunkten för det av TCO förda resonemanget syntes vara, att de ifrågavarande momenten ej skulle betyda, att arbetstagare skulle erhålla kompensationen för veckovilan i form av ledighet från ordinarie arbetstid, utan att veckovilan kunde beredas honom genom ledighet mellan ordinarie arbetspass. Nattvila och veckovila skulle då sammanfalla. Med ett sådant resonemang bleve emellertid bestämmelserna helt meningslösa.

Slutligen vore det skäl att understryka, att de aktuella momenten ej kunde ses isolerade utan måste sättas i relation till framför allt art. 6 och övriga regler i art. 7 och 8.

Delegationen anser sig icke böra ingå på en tolkning av ifrågavarande moment i art. 7 och 8 av konventionen i relation till punkt 3 d) i rekommendationen. Förarbetena till de båda instrumenten ger enligt delegationens mening inte tillräcklig ledning för en bedömning av tolkningsfrågan. Med hänsyn härtill föreslår delegationen, att upplysningar inhämtas från Internationella arbetsbyrån rörande innebörden av nyssnämnda bestämmelser i konventionen och rekommendationen. Delegationen finner det lämpligt, att arbetsbyrån även beredes tillfälle yttra sig över de hinder för en svensk ratificering av konventionen, som delegationen för sin del funnit vara för handen.

Under åberopande av det anförda anser sig delegationen icke för närvarande kunna tillstyrka, att konventionen ratificeras av Sverige.

Beträffande innehållet i rekommendationen anför *arbetarskyddsstyrelsen*.

Önskemålet i *punkten 1.* om 36 timmars sammanhängande veckovila torde för vårt lands del i regel vara tillgodosett i praktiken för handels- och kontorsanställda. Undantag förekommer bl. a. inom vissa serviceyrken, vilkas verksamhet pågår även å sön- och helgdagar.

Rekommendationen i *punkten 2.* att veckovilan bör omfatta tiden från midnatt till midnatt torde i praktiken i de flesta fall vara uppfylld.

I fråga om *punkten 3. a)* hänvisas till vad som anförts under art. 7 i konventionen.

Beträffande *punkten 3. b)* gäller, att 12 timmars sammanhängande veckovila i regel torde kunna beredas.

Önskemålet i *punkten 4. 1.* att minderåriga skola erhålla två dagars sammanhängande veckovila torde vara svårt att realisera med hänsyn bl. a. till att de minderårigas arbete kan så sammanhänga med de vuxnas arbete, att detta förryckes, om de minderåriga äro borta från arbetet en söckendag i veckan.

Beträffande *punkten 4. 2.* må nämnas, att styrelsen vid lämnande av dispenser icke gjort skillnad mellan minderåriga och vuxna. Styrelsen har emellertid den uppfattningen att dispenserna på nu ifrågavarande område endast i ringa omfattning avsett minderåriga.

Generalpoststyrelsen framhåller, att det för postverkets del skulle medföra svårigheter att tillämpa särskilda regler för veckovila åt personal under 18 år. Aspirantantagningen sker redan vid 17 års ålder, och både aspiranter och annan personal under 18 år måste anlitas som vikarier på tjänstemannabefattningar, i vilkas arbetsscheman man inte kan göra tillfälliga ändringar alltefter den för tillfället tjänstgörande befattningshavarens ålder.

Telestyrelsen anför betänkligheter mot tre av de föreslagna stadgandena i rekommendationen, nämligen dels regeln om att veckovila skall innefatta tidrymden från midnatt till midnatt, dels anvisningen att alla arbetstagare bör tillförsäkras minst 36 timmars sammanhängande veckovila, dels stadgandet att minderåriga under 18 år skall äga åtnjuta en sammanhängande veckovila om två dagar.

Styrelsen anmärker beträffande den förstnämnda regeln, att densamma skulle få betydelse för trafikpersonalen vid televerket, d. v. s. telefonister, telegrafister och telegrambärare m. fl. Trafikpersonalen tjänstgör i allmänhet i vaktlistor med alternerande för- och eftermiddagsvakter — i viss utsträckning även tjänstgöring nattetid — samt med tjänstgöring varannan eller var tredje sön- och helgdag. Denna personal har i stor utsträckning sin veckovila så förlagd, att den till tiden icke sammanfaller med kalenderdygnets början och slut. En efterlevnad av rekommendationens kalenderdygnsregel skulle för den vaktindelade trafikpersonalens del leda till ett omfattande bortfall av tjänstgöringstid med därav följande rekryteringsbehov. Styrelsen avstyrker därför, att ifrågavarande regel biträdes.

Samma effekt skulle, anför styrelsen vidare, ett iakttagande av anvisningen om 36 timmars veckovila få i fråga om nyssnämnd personal. Styrelsen ställer sig bestämt avvisande till önskemålet om 36 timmars ledighet såsom generell norm för veckovilans omfattning.

Vad slutligen angår rekommendationens anvisning om två dygns veckovila för minderåriga under 18 år anmärker styrelsen, att en sådan regel skulle medföra ingrepp i arbetstidsförhållandena inte blott för telegrambärare och telegrafister utan även för minderårig kontorspersonal samt för minderåriga sysselsatta med verkstads- eller anläggningsarbete. Det

är enligt styrelsens mening uppenbart, att rekommendationen beträffande de minderåriga innebär en belastning ur företagsekonomisk synpunkt. Styrelsen har ej heller kunnat finna, att i detta sammanhang sådana socialpolitiska skäl skulle kunna åberopas, som skulle uppväga olägenheterna av en dylik arbetstidsreform. På grund härav har styrelsen kommit till den uppfattningen, att rekommendationen om två dygns veckovila för minderåriga inte kan göras tillämplig vid televerket.

Svenska arbetsgivareföreningen framhåller, att redan den ställning som föreningen tagit till konventionen i ämnet gör, att föreningen icke finner det påkallat att svenska bestämmelser tillskapas på grundval av innehållet i rekommendationen. Härutöver anför föreningen, att så detaljerade och långtgående centrala bestämmelser beträffande veckovilan, som rekommendationen innehåller, icke torde vara lämpliga för Sveriges del — även om önskemålet om 36 timmars veckovila för de allra flesta kategorier av arbetstagare torde vara tillgodosett i vårt land. Särskilt borde observeras, att kollision skulle kunna komma att uppstå mellan svenska regler om arbetstidens längd och förläggning samt bestämmelserna om veckovila, vilket kunde medföra betydande svårigheter. Föreningen understryker därjämte det orealistiska med en särbestämmelse för minderåriga beträffande veckovilan; dessa måste i de allra flesta fall av ekonomiska och produktionstekniska skäl följa de äldres arbetstid.

Med hänsyn till att en viloperiod av 36 sammanhängande timmar indirekt berör arbetstidens längd erinrar *Handelns arbetsgivareorganisation* om den successiva arbetstidsförkortning, som under kommande tre år skall genomföras. Långtgående regler om veckovila kan enligt organisationens mening försvåra anpassningen under denna period, då arbetsmarknadens parter har att söka den ordning beträffande den förkortade arbetstidens förläggning, som i görligaste mån undviker störningar i produktionslivet. Beträffande den förordade sammanhängande veckovilan om två dygn för minderåriga under 18 år anmärker organisationen, att även om en särbehandling av den minderåriga arbetskraftens arbetarskydd i vissa avseenden ansetts nyttig och nödvändig, så visar dock erfarenheten, att särlagstiftning endast bör tillgripas i undantagsfall. Tidigare i lag fastställda semesterregler, som tillförsäkrade minderåriga större förmåner än övriga arbetstagare, vållade tillämpningssvårigheter, vilka sedermera bortfallit i samband med semesterlagens revision. De särskilda bestämmelser, som redan finns i svensk lagstiftning beträffande minderårigas användning i arbete, måste anses tillfyllest.

Landsorganisationen finner rekommendationen icke för närvarande påkalla några lagstiftningsåtgärder för vårt lands vidkommande men anser, att densamma givetvis bör tagas i beaktande vid framtida revision av arbetarskyddslagens hithörande bestämmelser.

Tjänstemännens centralorganisation framhåller, att i vårt land redan nu det övervägande antalet arbetstagare i realiteten har en veckovila på mer än 36 timmar. Det synes sannolikt att denna veckovila för stora grupper,

åtminstone under delar av året, ytterligare kommer att förlängas i samband med den beslutade successiva arbetstidsförkortningen. Någon särskild åtgärd synes därför icke erforderlig med anledning av rekommendationen. Vad däri föreslås synes kunna bli föremål för prövning, därest veckovilebestämmelserna av annan orsak blir föremål för översyn.

Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet finner, att rekommendationen inte för närvarande påkallar några lagstiftningsåtgärder för vårt lands vidkommande men att densamma bör, i den omfattning så befinnes önskvärt och lämpligt, tagas i beaktande vid framtida revision av arbetarskyddslagens hithörande bestämmelser.

Departementschefen

Den svenska lagstiftningen innehåller bestämmelser, som väl täcker den i förevarande konvention fastslagna huvudprincipen om minst 24 timmars sammanhängande veckovila för affärs- och kontorsanställda. Emellertid vill det synas som om konventionen på enstaka punkter sträcker sig längre än den svenska lagstiftningen. Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet har funnit, att det undantag, som i konventionens art. 5 göres för familjemedlemmar, är snävare än motsvarande undantag i arbetarskyddslagen. Även om denna skiljaktighet är av ringa praktisk betydelse, utgör den dock enligt delegationens mening ett formellt ratifikationshinder. Delegationen har vidare ansett, att art. 6 innehåller strängare regler än arbetarskyddslagen i fråga om veckovilans förläggning.

Inom delegationen har skilda uppfattningar framförts angående innebörden av vissa i art. 7 och 8 upptagna bestämmelser om kompensationsledighet i fall, då speciella anordningar vidtages eller tillfälligt undantag göres från konventionens huvudregel. Delegationen har inte ansett sig ha tillräckligt material för att kunna bedöma denna tolkningsfråga. Med hänsyn härtill har delegationen föreslagit, att upplysningar inhämtas från Internationella arbetsbyrån rörande innebörden av ifrågavarande bestämmelser. I samband härmed bör enligt delegationens mening arbetsbyrån även beredas tillfälle att yttra sig över de hinder för en svensk ratificering, som delegationen funnit vara för handen.

Detta förslag finner jag välbetänkt och jag har för avsikt att vidtaga åtgärder för att inhämta sådant yttrande. Jag kan därför inte förorda, att konventionen nu ratificeras av Sverige. Om innehållet i arbetsbyråns yttrande ger anledning därtill, torde ratifikationsfrågan få upptagas till förnyat övervägande.

Vad rekommendationen beträffar ansluter jag mig till delegationens uttalande, att däri intagna anvisningar icke för närvarande påkallar några lagstiftningsåtgärder för vårt lands vidkommande. I den omfattning så befinnes önskvärt och lämpligt bör rekommendationen likväl beaktas vid en framtida revision av arbetarskyddslagens hithörande bestämmelser.

Konvention (nr 107) och rekommendation (nr 104) angående skydd för och integration av infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder

Jämväl ifrågavarande konvention och rekommendation har varit föremål för behandling vid två på varandra följande arbetskonferenser. En första diskussion rörande dessa båda instrument ägde sålunda rum år 1956 och ledde efter ytterligare överväganden vid 1957 års konferens till att instrumenten antogs, konventionen med 179 röster mot 8 och 45 nedlagda samt rekommendationen med 177 röster mot 0 och 53 nedlagda. De svenska regerings- och arbetarombuden röstade för såväl konventionen som rekommendationen, medan arbetsgivarombudet röstade mot konventionen och nedlade sin röst beträffande rekommendationen.

Beträffande innehållet i konventionen må följande anföras.

I konventionens första del fastslås att det primära ansvaret för att samordnade och systematiska program genomföres till skydd för ifrågavarande folkgrupper och deras fortskridande integration i respektive länders liv skall åvila regeringarna. Det betonas att i detta syfte vidtagna åtgärder skall inriktas på att göra det möjligt för de infödda folkgrupperna att på grundval av jämlikhet åtnjuta de rättigheter och möjligheter, som enligt den nationella lagstiftningen tillkommer andra folkgrupper, samt att främja de infödda folkgruppernas sociala, ekonomiska och kulturella utveckling och höja deras levnadsstandard. Programmen skall i första rummet syfta till en utveckling av den enskilde individens värdighet, hans värde för samhället och hans initiativ. Våld eller tvång skall icke förekomma såsom ett medel att främja integrationen. Så länge det är nödvändigt skall särskilda åtgärder vidtagas till skydd för dessa folkgruppers institutioner, deras personer samt deras egendom och arbete, men dylika åtgärder får inte leda därhän att ett tillstånd av segregation skapas eller upprätthålles. Vederbörande regeringar skall sträva efter samverkan med infödda folkgrupper och deras representanter, bereda dessa folkgrupper tillfälle att utveckla sitt initiativ samt stimulera deras medborgerliga frihet och medverkan i olika institutioner. Samtidigt betonas vikten av att deras sedvänjor och institutioner respekteras, när de inte är oförenliga med det nationella rättssystemet eller med målsättningarna för integrationsprogrammen. Konventionen föreskriver vidare, att förbättringen av ifrågavarande folkgruppers levnads- och arbetsförhållanden och av deras bildningsnivå skall ges hög prioritet i planer för den allmänna ekonomiska utvecklingen inom de av dessa folkgrupper bebodda områdena.

De följande delarna av konventionen behandlar bl. a. erkännandet av äganderätten till den jord, som den infödda befolkningen traditionellt nyttjar, skydd mot befolkningens förflyttning från hävdvunna bosättningsområden samt likställighet med andra folkgrupper inom samhället i fråga om tillhandahållandet av medel för jordens utnyttjande. Vidare stadgar konventionen skydd i samband med rekrytering och bestämmande av arbets-

villkor ävensom skydd mot diskriminering i fråga om föreningsfrihet och rätten att sluta kollektivavtal samt rätten att erhålla kvalificerat arbete etc. Medlemmarna av ifrågavarande folkgrupper skall även åtnjuta samma möjligheter som andra medborgare i fråga om yrkesutbildning. Hantverk och landsbygdsindustri skall uppmuntras både som en faktor i de infödda folkgruppernas ekonomiska utveckling och såsom ett medel att bevara deras kulturella arv och konstnärliga värden. Befintlig socialförsäkring skall utsträckas till att omfatta olika kategorier av ifrågavarande folkgrupper, varjämte en efter deras sociala, ekonomiska och kulturella förhållanden anpassad hälsovård skall organiseras. Medlemmarna av dessa folkgrupper skall erhålla möjlighet till undervisning på samma villkor som landets befolkning i övrigt; särskilda upplysningsåtgärder skall vidtagas i syfte att undanröja fördomar mot de infödda folkgrupperna. Slutligen stadgas att statliga organ skall skapas och utvecklas för att planera, samordna och genomföra skydds- och integrationsåtgärder, framlägga förslag till lagstiftning samt övervaka tillämpningen av dessa åtgärder.

Texten till konventionen återfinnes i bilaga D.

Rekommendationen innehåller vissa kompletterande normer beträffande jord, rekrytering och arbetsvillkor, yrkesutbildning, hantverk och landsbygdsindustri, social trygghet och hjälp, hälsovård, undervisning, språk och andra informationsmedel samt administration.

Beträffande det närmare innehållet i rekommendationen hänvisas till bilaga E.

Yttrande

Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet har i avgivet yttrande över ifrågavarande konvention och rekommendation uttalat, att då dessa instrument torde sakna omedelbart intresse för Sveriges vidkommande, det inte torde kunna ifrågakomma för vårt land att förverkliga konventionens innehåll eller rekommendationens anvisningar genom lagstiftning eller på annat sätt. Konventionen syntes därför ej böra ratificeras av Sverige, och vad rekommendationen anginge, torde ej heller denna böra föranleda någon åtgärd.

Departementschefen

Till vad delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet anfört kan jag ansluta mig. Jag anser följaktligen, att konventionen icke bör ratificeras av Sverige och att ej heller rekommendationen bör föranleda någon åtgärd från svensk sida.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört får jag hemställa,

att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående omförmälda, av Internationella arbetsorganisationens konferens år 1957 vid dess fyrtionde sammanträde antagna konventioner och rekommendationer.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ulf Betts

Bilaga A

Konvention (nr 105) angående avskaffande av tvångsarbete

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 5 juni 1957 till sitt fyrtionde sammanträde,

och till prövning upptagit frågan om tvångsarbete, vilken fråga utgör den fjärde punkten på sammanträdets dagordning,

samt uppmärksammat bestämmelserna i konventionen av år 1930 angående tvångsarbete,

och antecknat, att konventionen av år 1926 angående slaveri föreskriver, att tjänliga åtgärder skola vidtagas för att undvika att tvångsarbete leder till med slaveri analoga förhållanden, samt att den kompletterande konventionen av år 1956 angående avskaffande av slaveri, slavhandel och med slaveri analoga företeelser och praxis föreskriver ett fullständigt avskaffande av skyldighet att utföra arbete såsom betalning för skuld ävensom livegenskap,

och antecknat, att konventionen av år 1949 angående rättsskydd för lön föreskriver, att lön skall utbetalas regelbundet, och förbjuder betalningsmetoder, som beröva arbetaren en faktisk möjlighet att sluta sin anställning,

och beslutat antaga ytterligare förslag angående avskaffande av vissa former av tvångsarbete, vilka utgöra en kränkning av de mänskliga rättigheter, som angivas i Förenta Nationernas stadga och kommit till uttryck i den allmänna deklarationen om de mänskliga rättigheterna,

samt beslutat, att dessa förslag skola taga form av en internationell konvention,

antager denna den tjugofemte dagen i juni månad år nittonhundrafemtiosju följande konvention, som skall benämnas »konvention angående avskaffande av tvångsarbete, 1957» (Abolition of Forced Labour Convention, 1957).

Artikel 1

Varje medlem av Internationella arbetsorganisationen, som ratificerar denna konvention, förbinder sig att avskaffa och att icke i någon form anlita tvångsarbete

a) såsom medel för politisk påtryckning eller skolning eller såsom straff för att någon hyser eller giver uttryck åt politiska åsikter eller uppfattningar, som stå i ideologisk motsättning till rådande politiska, sociala eller ekonomiska system;
b) såsom en form för mobilisering och användning av arbetskraft i syfte att främja den ekonomiska utvecklingen;
c) såsom arbetsdisciplinär åtgärd;
d) såsom straff för deltagande i strejk;
e) i diskriminerande syfte, d. v. s. av rasskäl samt av sociala, nationella eller religiösa grunder.

Artikel 2

Varje medlem av Internationella arbetsorganisationen, som ratificerar denna konvention, förbinder sig att vidtaga effektiva åtgärder för ett omedelbart och fullständigt avskaffande av sådant tvångsarbete som angives i artikel 1 av denna konvention.

Artikel 3

De officiella ratifikationerna av denna konvention skola delgivas Internationella arbetsbyråns generaldirektör och registreras av honom.

Artikel 4

1. Denna konvention är bindande allenast för de medlemmar av Internationella arbetsorganisationen, vilkas ratifikationer registrerats av generaldirektören.
2. Den träder i kraft tolv månader efter det två medlemmars ratifikationer registrerats av generaldirektören.
3. Därefter träder denna konvention i kraft för varje medlem tolv månader efter den dag, då dess ratifikation registrerats.

Artikel 5

1. Medlem, som ratificerat denna konvention, kan, sedan tio år förflutit från den tidpunkt, då konventionen först trädde i kraft, uppsäga densamma genom skrivelse, som delgives Internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering. Uppsägningen träder icke i kraft förrän ett år efter det den registrerats.
2. Medlem, som ratificerat denna konvention och icke inom ett år efter utgången av den i föregående moment nämnda tioårsperioden gör bruk av den i denna artikel stadgade uppsägningsrätten, skall vara bunden för en ny period av tio år och kan därefter, med iakttagande av de i denna artikel föreskrivna villkoren, uppsäga konventionen vid utgången av varje följande tioårsperiod.

Artikel 6

1. Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall underrätta samtliga medlemmar av Internationella arbetsorganisationen om registreringen av alla ratifikationer och uppsägningar, som delgivits honom av organisationens medlemmar.
2. Då generaldirektören underrättar organisationens medlemmar om registreringen av den andra ratifikationen i ordningen, som delgivits honom, har han att fästa medlemmarnas uppmärksamhet på den dag, då konventionen träder i kraft.

Artikel 7

Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall, för registrering jämlikt artikel 102 av Förenta Nationernas stadga, lämna Förenta Nationernas generalsekreterare fullständiga upplysningar om varje ratifikation och uppsägning, som av honom registrerats i enlighet med bestämmelserna i föregående artiklar.

Artikel 8

Närhelst Internationella arbetsbyråns styrelse finner det erforderligt, skall styrelsen förelägga Internationella arbetsorganisationens allmänna

konferens en redogörelse för konventionens tillämpning och taga under övervägande, huruvida anledning föreligger att på konferensens dagordning uppföra frågan om dess revision, helt eller delvis.

Artikel 9

1. Därest konferensen skulle antaga en ny konvention, innebärande revision, helt eller delvis, av förevarande konvention, och den nya konventionen icke föreskriver annat,

a) skall en medlems ratifikation av den nya, reviderade konventionen, för såvitt denna trätt i kraft, *ipso jure* medföra omedelbar uppsägning av förevarande konvention, utan hinder av vad i artikel 5 här ovan stadgas;

b) skall från dag, då den nya, reviderade konventionen träder i kraft, förevarande konvention icke längre kunna ratificeras av medlemmarna.

2. Förevarande konvention skall likväl förbliva gällande till form och innehåll för de medlemmar, som ratificerat densamma och icke ratificera den nya, reviderade konventionen.

Artikel 10

De engelska och franska texterna till denna konvention skola äga lika vitsord.

Bilaga B

Konvention (nr 106) angående veckovila för affärs- och kontorsanställda

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 5 juni 1957 till sitt fyrtionde sammanträde,

och beslutat antaga vissa förslag angående veckovila för affärs- och kontorsanställda, vilken fråga utgör den femte punkten på sammanträdets dagordning,

samt beslutat, att dessa förslag skola taga form av en internationell konvention,

antager denna den tjugosjätte dagen i juni månad år nittonhundrafemtiosju följande konvention, som skall benämnas »konvention angående veckovila (handel och kontor), 1957» [Weekly Rest (Commerce and Offices) Convention, 1957].

Artikel 1

Bestämmelserna i denna konvention skola, i den mån de icke genomföras medelst i författning föreskriven ordning för fastställande av minimilöner, medelst kollektivavtal eller skiljedom eller på annat med nationell praxis förenligt och med hänsyn till de nationella förhållandena lämpligt sätt, bringas i tillämpning genom nationell lagstiftning.

Artikel 2

Denna konvention äger tillämpning på hela den personal, däri inbegripna lärlingar, som är anställd i följande företag, institutioner eller förvaltningar, vare sig allmänna eller enskilda, nämligen

a) handelsföretag;
b) företag, institutioner och förvaltningar, i vilka arbetstagarna huvudsakligen sysselsättas med kontorsarbete, däri inbegripna kontor, som tillhöra i de fria yrkena verksamma personer;
c) i den mån ifrågavarande personal icke är anställd i företag, som avses i artikel 3 och icke är underkastad nationella bestämmelser eller andra föreskrifter angående veckovila i industri, gruvor, transportverksamhet eller jordbruk
   i) handelsgrenar av varje annat företag;
   ii) sådana grenar av varje annat företag, i vilka personalen huvudsakligen sysselsättes med kontorsarbete;
   iii) företag av blandad handels- och industrikaraktär.

Artikel 3

1. Denna konvention skall jämväl äga tillämpning å personal anställd i sådana av nedan uppräknade företag, som ratificerande medlemsstat har att angiva i en vid ratifikationshandlingen fogad förklaring, nämligen

a) företag, institutioner och förvaltningar, som tillhandahålla personliga tjänster;
b) posten och företag för teleförbindelser;
c) tidningsföretag;
d) teatrar och andra offentliga nöjesföretag.

2. Varje medlem, som ratificerat denna konvention, må därefter tillställa generaldirektören för Internationella arbetsbyrån en förklaring, varigenom de ur konventionen härrörande förpliktelserna godtagas med avseende å sådana i föregående punkt uppräknade företag, vilka icke redan angivits i en tidigare förklaring.

3. Varje medlem, som ratificerat denna konvention, skall i sin årliga redogörelse enligt artikel 22 av Internationella arbetsorganisationens stadga angiva i vilken omfattning konventionens bestämmelser genomförts eller avses att genomföras i fråga om sådana i mom. 1 av denna artikel uppräknade företag, vilka icke innefattas i en enligt mom. 1 och 2 avgiven förklaring, ävensom vilka framsteg som må ha gjorts i syfte att uppnå en progressiv tillämpning av konventionen å dylika företag.

Artikel 4

1. Där så är erforderligt, skola lämpliga åtgärder vidtagas för att angiva gränsen mellan företag, på vilka konventionen äger tillämpning, och andra företag.

2. I sådana fall då det är tveksamt huruvida ett företag, en institution eller en förvaltning omfattas av denna konvention, skall frågan avgöras antingen av vederbörande myndighet efter hörande av de representativa arbetsgivar- och arbetarorganisationerna, där sådana finnas, eller på annat med nationell lagstiftning och praxis förenligt sätt.

Artikel 5

Vederbörande myndighet eller lämpligt organ i varje land må från bestämmelserna i denna konvention undantaga
a) företag, i vilka anlitas endast medlemmar av företagarens familj, såvida de icke äro eller icke kunna anses såsom löntagare;
b) personer i företagsledande eller därmed jämförlig ställning.

Artikel 6

1. Var och en å vilken denna konvention äger tillämpning skall, där ej annorlunda stadgas i följande artiklar, under loppet av varje period om sju dagar äga rätt till minst 24 timmars sammanhängande veckovila.

2. Veckovilan skall såvitt möjligt förläggas till samma tider för alla vid ett företag anställda.

3. Veckovilan skall såvitt möjligt sammanfalla med den veckodag, som enligt landets eller ortens tradition eller sedvänja fastställts såsom vilodag.

4. Religiösa minoriteters traditioner och sedvänjor skola så vitt möjligt respekteras.

Artikel 7

1. Då arbetets natur, arten av de tjänster som företaget förmedlar, storleken av den befolkning som skall betjänas eller antalet anställda icke medgiva tillämpning av bestämmelserna i artikel 6, må av vederbörande myndighet eller genom lämpligt förfarande i varje land åtgärder vidtagas för att beträffande särskilt angivna, av denna konvention omfattade kategorier av

personer eller företag, tillämpa speciella anordningar för veckovila, med beaktande av alla tillbörliga sociala och ekonomiska förhållanden.

2. Var och en som beröres av sådana speciella anordningar skall för varje period om sju dagar äga rätt till en sammanlagd vilotid, som minst är likvärdig med den i artikel 6 stadgade tidrymden.

3. Bestämmelserna i artikel 6 skola dock tillämpas å envar, som är anställd i sådana grenar av företag, vilka äro underkastade speciella anordningar, såframt dessa grenar, därest de vore självständiga, skulle vara underkastade bestämmelserna i nämnda artikel.

4. Varje åtgärd rörande tillämpningen av bestämmelserna i mom. 1, 2 och 3 av denna artikel skall vidtagas i samråd med vederbörande representativa arbetsgivar- och arbetarorganisationer, där sådana finnas.

Artikel 8

1. Tillfälliga undantag från bestämmelserna i artiklarna 6 och 7 må helt eller delvis (däri inbegripet indragning eller avkortning av vilotiden) medgivas av vederbörande myndighet i varje land eller på annat av vederbörande myndighet godkänt och med nationell lagstiftning och praxis förenligt sätt

a) i fall av inträffad eller hotande olyckshändelse, *force majeure* eller trängande arbete å byggnader eller utrustning, dock endast i den mån sådant undantag är nödvändigt för undvikande av allvarliga störningar i företagets normala drift;
b) i händelse av utomordentlig, av särskilda förhållanden förorsakad arbetsbelastning, i den mån det icke normalt kan förväntas, att arbetsgivaren anlitar andra åtgärder;
c) i syfte att undvika förstöring av ömtåliga varor.

2. Vid fastställandet av de omständigheter, under vilka tillfälliga undantag må kunna medgivas enligt bestämmelserna i punkterna b) och c) av föregående moment, skall samråd äga rum med vederbörande representativa arbetsgivar- och arbetarorganisationer, där sådana finnas.

3. Därest tillfälliga undantag medgivas enligt bestämmelserna i denna artikel, skall vederbörande såsom ersättning tillförsäkras en sammanlagd vilotid, som minst är likvärdig med den i artikel 6 stadgade tidrymden.

Artikel 9

I den mån löner regleras genom lagstiftning eller äro underkastade administrativa myndigheters kontroll, skola av denna konvention omfattade personer icke vidkännas någon inkomstminskning till följd av åtgärder, som vidtagits i enlighet med konventionen.

Artikel 10

1. Lämpliga åtgärder skola vidtagas för att genom tillfredsställande övervakning eller annorledes garantera, att föreskrifter eller bestämmelser angående veckovila vederbörligen iakttagas.

2. Då så är förenligt med sättet för genomförandet av bestämmelserna i denna konvention, skall en effektiv tillämpning därav garanteras genom lämpliga ansvarsbestämmelser.

Artikel 11

Varje medlem, som ratificerar denna konvention, skall i sina årliga redogörelser enligt artikel 22 av Internationella arbetsorganisationens stadga intaga

a) förteckningar över sådana kategorier av personer eller företag, vilka äro underkastade i artikel 7 avsedda speciella anordningar för veckovila; samt
b) upplysningar angående de omständigheter, under vilka tillfälliga undantag må kunna medgivas enligt artikel 8.

Artikel 12

Vad i denna konvention stadgas skall icke inverka på lag, skiljedom, sedvänja eller avtal, som tillförsäkrar vederbörande förmånligare villkor än de i konventionen angivna.

Artikel 13

Bestämmelserna i denna konvention må i varje enskilt land tills vidare sättas ur kraft av regeringen i händelse av krig eller annan nödsituation, som innebär hot mot den nationella tryggheten.

Artiklarna 14—21

[*Dessa artiklar äro likalydande med artiklarna 3—10 av konventionen (nr 105) angående avskaffande av tvångsarbete, utom såtillvida, att då i artikel 9 av konventionen nr 105 hänvisas till artikel 5, detta i artikel 20 av förevarande konvention motsvaras av en hänvisning till artikel 16.*]

Bilaga C

Rekommendation (nr 103) angående veckovila för affärs- och kontorsanställda

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 5 juni 1957 till sitt fyrtionde sammanträde,

och beslutat antaga vissa förslag angående veckovila för affärs- och kontorsanställda, vilken fråga utgör den femte punkten på sammanträdets dagordning,

samt beslutat att dessa förslag skola taga form av en rekommendation, avsedd att komplettera konventionen angående veckovila (handel och kontor), 1957,

antager denna den tjugosjätte dagen i juni månad år nittonhundrafemtiosju följande rekommendation, som skall benämnas »rekommendation angående veckovila (handel och kontor), 1957» [Weekly Rest (Commerce and Offices) Recommendation, 1957].

Med hänsyn till att konventionen angående veckovila (handel och kontor), 1957, innehåller bestämmelser angående veckovila inom handelsföretag och kontor och att det är önskvärt att komplettera dessa bestämmelser, förordar konferensen, att följande anvisningar tillämpas.

1. Var och en å vilken konventionen angående veckovila (handel och kontor), 1957, är tillämplig bör, såvitt möjligt, äga rätt till minst 36 timmars veckovila, vilken om möjligt bör vara sammanhängande.

2. Den i artikel 6 av konventionen angående veckovila (handel och kontor), 1957, stadgade veckovilan, bör om möjligt beräknas så, att den innefattar tidrymden från midnatt till midnatt men däremot icke andra omedelbart föregående eller efterföljande viloperioder.

3. I artikel 7 av konventionen angående veckovila (handel och kontor), 1957, angivna speciella anordningar böra skapa garantier för att

a) var och en å vilken sådana speciella anordningar äro tillämpliga icke arbetar mer än tre veckor utan att komma i åtnjutande av de viloperioder, till vilka han är berättigad;

b) där det icke är möjligt att medgiva viloperioder om 24 på varandra följande timmar, viloperioderna omfatta 12 timmars sammanhängande vila.

4. 1) Minderåriga under 18 år böra om möjligt åtnjuta en sammanhängande veckovila om två dagar.

2) Bestämmelserna i artikel 8 av konventionen angående veckovila (handel och kontor), 1957, böra icke tillämpas å minderåriga under 18 år.

5. I varje företag, där veckovilan för vissa av de anställda avviker från den i nationell praxis fastställda tidsperioden, böra dagar och timmar för veckovila bringas till vederbörandes kännedom medelst tydligt anslag å arbetsstället eller å annan lämplig plats eller på annat med nationell lagstiftning och praxis förenligt sätt.

6. Lämpliga åtgärder böra vidtagas för att säkerställa att för vederbörlig tillämpning av bestämmelserna rörande veckovila erforderliga register föras, särskilt såvitt avser

a) personer, å vilka enligt bestämmelserna i artikel 7 av konventionen angående veckovila (handel och kontor), 1957, speciella anordningar för veckovila tillämpas;

b) personer, å vilka i artikel 8 av konventionen angående veckovila (handel och kontor), 1957, angivna tillfälliga undantag tillämpas.

7. I sådana fall då artikel 9 av konventionen angående veckovila (handel och kontor), 1957, icke är tillämplig, emedan löner varken regleras genom lagstiftning eller äro underkastade administrativ myndighets kontroll, böra anordningar vidtagas genom kollektivavtal eller annorledes i syfte att garantera att tillämpningen av åtgärder, som vidtagits i enlighet med konventionen, icke medföra inkomstminskning för de av konventionen omfattade personerna.

Bilaga D

Konvention (nr 107) angående skydd för och integration av infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 5 juni 1957 till sitt fyrtionde sammanträde,

har beslutat antaga vissa förslag angående skydd för och integration av infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder, vilken fråga utgör den sjätte punkten på sammanträdets dagordning,

samt har beslutat att dessa förslag skola taga form av en internationell konvention.

Med hänsyn till att Philadelphiadeklarationen framhåller, att alla människor äga rätt att i frihet, ekonomisk trygghet och under lika förutsättningar arbeta i det materiella välståndets och den kulturella utvecklingens tjänst;

med hänsyn till att det i olika självstyrande länder finnes infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper, som ännu icke äro integrerade i den nationella gemenskapen och som på grund av sitt sociala, ekonomiska och kulturella läge äro förhindrade att till fullo draga fördel av de rättigheter och förmåner, som andra folkgrupper åtnjuta,

med hänsyn till att det är önskvärt, såväl av humanitära skäl som ur synpunkten av ifrågavarande länders intressen, att främja fortsatta strävanden att förbättra dessa folkgruppers levnads- och arbetsvillkor genom samtidiga åtgärder i fråga om alla de faktorer, som hittills ha hindrat dem att bli till fullo delaktiga i framåtskridandet inom den nationella gemenskap, till vilken de höra,

med hänsyn till att antagandet av allmänna internationella normer i detta avseende kommer att underlätta åtgärder för att tillförsäkra ifrågavarande folkgrupper skydd, fortskridande integration i den nationella gemenskapen samt förbättrade levnads- och arbetsvillkor,

och med konstaterande av att dessa normer ha utarbetats under medverkan av Förenta Nationerna, Förenta Nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation, Förenta Nationernas organisation för uppfostran, vetenskap och kultur och Världshälsovårdsorganisationen, på vederbörlig nivå och inom deras respektive områden, samt att avsikten är att söka deras fortsatta medverkan när det gäller att främja och trygga tillämpningen av dessa normer,

antager konferensen denna den tjugosjätte dagen i juni månad år nittonhundrafemtiosju följande konvention, vilken skall benämnas »konvention angående infödda och i stammar levande folkgrupper, 1957» (Indigenous and Tribal Populations Convention, 1957).

Del I. Allmänna principer

Artikel 1

1. Denna konvention äger tillämpning på

a) medlemmar av i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder, vilkas sociala och ekonomiska villkor äro mindre högt utvecklade än de villkor som uppnåtts av övriga grupper inom landets befolkning och vilkas ställning helt eller delvis regleras genom deras egna seder eller traditioner eller genom speciell lagstiftning;

b) medlemmar av i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder, vilka betraktas såsom infödda, emedan de härstamma från folkgrupper, som bodde i landet eller i ett geografiskt område, som landet tillhör, vid tiden för erövring eller kolonisation och vilka, oavsett vilken rättslig ställning de intaga, leva mer i överensstämmelse med ifrågavarande tids sociala, ekonomiska och kulturella institutioner än med institutionerna i det land, till vilket de höra.

2. I denna konvention förstås med »i stamliknande förhållanden levande folkgrupper» sådana grupper och personer som, ehuru de äro i färd med att förlora sina stamegenskaper, ännu icke ha blivit integrerade i den nationella gemenskapen.

3. De infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper, som omnämnts i mom. 1 och 2 av denna artikel, betecknas i det följande som »ifrågavarande folkgrupper».

Artikel 2

1. Det primära ansvaret för att genomföra samordnade och systematiska program till skydd för ifrågavarande folkgrupper och deras fortskridande integration i sina respektive länders liv skall åvila regeringarna.

2. Dessa program skola innefatta åtgärder för att

a) göra det möjligt för dessa folkgrupper att på grundval av jämlikhet åtnjuta de rättigheter och möjligheter, som enligt den nationella lagstiftningen tillkomma andra befolkningsgrupper;

b) främja dessa folkgruppers sociala, ekonomiska och kulturella utveckling och höja deras levnadsstandard;

c) skapa möjligheter till nationell integration med uteslutande av åtgärder, som syfta till konstlad assimilation av dessa folkgrupper.

3. Dessa program skola främst syfta till utveckling av den enskilde individens värdighet, hans värde för samhället och hans initiativ.

4. Våld eller tvång skall icke förekomma som ett medel att främja dessa folkgruppers integration i den nationella gemenskapen.

Artikel 3

1. Så länge ifrågavarande folkgruppers sociala, ekonomiska och kulturella villkor hindra dem att åtnjuta förmånerna av den allmänna lagstiftningen i det land de tillhöra, skola särskilda åtgärder vidtagas till skydd för dessa folkgruppers institutioner, deras personer, deras egendom och arbete.

2. Det skall tillses att sådana speciella skyddsåtgärder

a) icke användas som medel att skapa eller upprätthålla ett tillstånd av segregation;

b) bli bestående endast så länge behov av speciellt skydd föreligger och endast i den utsträckning ett sådant skydd är erforderligt.

3. Sådana speciella skyddsåtgärder skola icke inskränka åtnjutandet utan diskriminering av de allmänna medborgerliga rättigheterna.

Artikel 4

Vid tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention beträffande ifrågavarande folkgruppers integration

a) skall vederbörlig hänsyn tagas till de kulturella och religiösa värderingar och de former av social kontroll, som förekomma bland dessa folkgrupper, samt till arten av de problem, som möta dem både såsom grupper och såsom individer, när de utsättas för sociala och ekonomiska förändringar;
b) skall den fara beaktas, som en rubbning av ifrågavarande gruppers värderingar och institutioner kan medföra, såvida dessa icke kunna ersättas på ett lämpligt och för ifrågavarande grupper godtagbart sätt;
c) skola åtgärder vidtagas i syfte att mildra de svårigheter, som uppstå för dessa folkgrupper vid anpassningen till nya levnads- och arbetsvillkor.

Artikel 5

Vid tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention beträffande skydd för och integration av ifrågavarande folkgrupper skola regeringarna

a) eftersträva samverkan med dessa folkgrupper och deras representanter;
b) bereda dessa folkgrupper tillfälle att till fullo utveckla sitt initiativ;
c) med alla till buds stående medel stimulera utvecklingen av medborgerliga friheter inom dessa folkgrupper och upprättandet av valda institutioner eller medverkan i sådana institutioner.

Artikel 6

Förbättringen av ifrågavarande folkgruppers levnads- och arbetsförhållanden och av deras bildningsnivå skall givas hög prioritet i planer för den allmänna ekonomiska utvecklingen inom de av dessa folkgrupper bebodda områdena. Speciella projekt för den ekonomiska utvecklingen inom sådana områden skola även utformas på sådant sätt, att dylika förbättringar främjas.

Artikel 7

1. Vid bestämmandet av ifrågavarande folkgruppers rättigheter och skyldigheter skall hänsyn tagas till deras sedvanerätt.

2. Dessa folkgrupper skola tillåtas att bibehålla sina egna sedvänjor och institutioner, när dessa icke äro oförenliga med det nationella rättssystemet eller med målsättningarna för integrationsprogram.

3. Tillämpningen av de föregående momenten av denna artikel skall icke hindra medlemmar av dessa folkgrupper från att i enlighet med sin individuella förmåga utöva de rättigheter, som tillerkännas alla medborgare, eller att åtaga sig motsvarande skyldigheter.

Artikel 8

I den mån det är förenligt med den nationella gemenskapens intressen och med det nationella rättssystemet

a) skola de metoder för social kontroll, som tillämpas av ifrågavarande folkgrupper, i den mån så är möjligt utnyttjas för beivrande av brott eller förseelser begångna av medlemmar av dessa folkgrupper;
b) när det icke är möjligt att använda sådana metoder för social kontroll, skola dessa folkgruppers sedvänjor i fråga om bestraffning beaktas av de myndigheter och domstolar, som handlägga sådana angelägenheter.

Artikel 9

Det skall under straffansvar vara förbjudet att ålägga medlemmar av ifrågavarande folkgrupper obligatoriska personliga tjänster i någon form, vare sig avlönade eller oavlönade, utom i de fall då lagstiftningen innehåller för alla medborgare gällande bestämmelser härom.

Artikel 10

1. Personer som tillhöra ifrågavarande folkgrupper skola åtnjuta speciellt skydd mot obefogad användning av förebyggande frihetsberövande och ha möjlighet att vidtaga rättsliga åtgärder för att effektivt skydda sina grundläggande rättigheter.
2. När medlemmar av ifrågavarande folkgrupper ådömas i allmän lagstiftning stadgat straff, skall hänsyn tagas till ifrågavarande folkgruppers kulturella utvecklingsnivå.
3. Metoder för återanpassning böra föredragas framför frihetsstraff.

Del II. Jord

Artikel 11

Medlemmarna av ifrågavarande folkgrupper skola tillerkännas kollektiv eller individuell äganderätt till den jord, som dessa folkgrupper traditionellt nyttja.

Artikel 12

1. Ifrågavarande folkgrupper skola icke annorledes än i överensstämmelse med den nationella lagstiftningen mot sin vilja förflyttas från sina hävdvunna bosättningsområden av skäl som beröra den nationella säkerheten eller med hänsyn till den nationella ekonomiska utvecklingens intressen eller till ifrågavarande folkgruppers hälsa.
2. När det i sådana fall som en undantagsåtgärd är nödvändigt att förflytta dessa folkgrupper, skola de tilldelas jord, som till sin beskaffenhet är minst likvärdig med den av dem tidigare nyttjade och som är ägnad att tillgodose deras aktuella behov och deras framtida utveckling. I de fall då möjligheter finnas till annan sysselsättning och då ifrågavarande folkgrupper föredraga att få ersättning kontant eller in natura, skola de erhålla sådan ersättning under vederbörliga garantier.
3. Personer som förflyttas på detta sätt skola beredas full ersättning för varje uppkommen förlust eller skada.

Artikel 13

1. De former för överflyttning av ägande- och nyttjanderätten till jord, som ha vunnit hävd genom ifrågavarande folkgruppers sedvänjor, skola respekteras inom ramen av den nationella lagstiftningen, i den mån de tillgodose dessa folkgruppers behov och icke hindra deras ekonomiska och sociala utveckling.
2. Åtgärder skola vidtagas för att hindra att personer, som icke tillhöra ifrågavarande folkgrupper, draga nytta av dessa sedvänjor eller av bristande insikt om lagstiftningen hos medlemmar av dessa folkgrupper, i syfte att tillförsäkra sig äganderätt eller nyttjanderätt till jord, som tillhör sådana medlemmar.

Artikel 14

Nationella jordbruksprogram skola garantera ifrågavarande folkgrupper en behandling likvärdig med den som kommer andra grupper i samhället till del med avseende å

a) tillhandahållandet av ytterligare jord när den jord, som dessa folkgrupper förfoga över, icke är tillräcklig för att tillförsäkra dem för ett normalt liv erforderliga förnödenheter eller är otillräcklig vid en eventuell ökning av deras numerär;
b) tillhandahållandet av de medel, som erfordras för att främja utnyttjandet av den jord, som dessa folkgrupper redan besitta.

Del III. Rekrytering och arbetsvillkor

Artikel 15

1. Varje medlem skall inom ramen av sin nationella lagstiftning vidtaga särskilda åtgärder för att säkerställa ett effektivt skydd med avseende å rekrytering och arbetsvillkor för arbetare, som tillhöra ifrågavarande folkgrupper, så länge de icke äro i stånd att åtnjuta det skydd, som lagstiftningen bereder arbetare i allmänhet.

2. Varje medlem skall göra allt som står i dess förmåga för att hindra varje diskriminering mellan arbetare, som tillhöra ifrågavarande folkgrupper, och andra arbetare, särskilt i fråga om möjligheten att erhålla

a) arbete, däri inberäknat kvalificerat arbete;
b) lika lön för arbete av lika värde;
c) sjukvård och social hjälp, förebyggande av och ersättning vid yrkesskada, yrkeshygien samt bostadsförhållanden;
d) föreningsrätt, frihet för all lagenlig fackföreningsverksamhet och rätt att sluta kollektivavtal med arbetsgivare eller arbetsgivarorganisationer.

Del IV. Yrkesutbildning, hantverk och landsbygdsindustri

Artikel 16

Personer som tillhöra ifrågavarande folkgrupper skola åtnjuta samma möjligheter som andra medborgare i fråga om yrkesutbildning.

Artikel 17

1. När allmänt tillämpliga program för yrkesutbildning icke tillgodose de speciella behoven hos personer, som tillhöra ifrågavarande folkgrupper, skola regeringarna tillhandahålla speciella utbildningsmöjligheter för sådana personer.

2. Dessa speciella utbildningsmöjligheter skola grundas på ingående undersökningar av den ekonomiska miljön, den kulturella utvecklingsnivån och de praktiska behoven hos de olika yrkesgrupperna inom ifrågavarande folkgrupper; särskilt skola de bereda vederbörande tillfälle att erhålla nödig utbildning för yrken, för vilka dessa folkgrupper traditionellt ha visat fallenhet.

3. Dessa speciella utbildningsmöjligheter skola tillhandahållas endast så länge ifrågavarande folkgruppers kulturella utvecklingsnivå så kräver; i och med att integrationsprocessen framskrider skola de ersättas med de utbildningsmöjligheter, som tillhandahållas övriga medborgare.

Artikel 18

1. Hantverk och landsbygdsindustri skola uppmuntras såsom faktorer i ifrågavarande folkgruppers ekonomiska utveckling på ett sådant sätt, att dessa folkgrupper få möjlighet att höja sin levnadsstandard och anpassa sig till moderna metoder för produktion och avsättning.

2. Hantverk och landsbygdsindustri skola utvecklas på ett sådant sätt, att dessa folkgruppers kulturella arv bevaras och att deras konstnärliga värden och kulturella uttrycksformer förbättras.

Del V. Social trygghet och hälsovård

Artikel 19

Befintliga system för social trygghet skola i mån av möjlighet gradvis utvidgas till att omfatta

a) löntagare som tillhöra ifrågavarande folkgrupper;

b) andra personer som tillhöra ifrågavarande folkgrupper.

Artikel 20

1. Regeringarna skola åtaga sig ansvaret för att tillhandahålla en tillfredsställande hälsovård för ifrågavarande folkgrupper.

2. Organiseringen av sådan hälsovård skall grundas på systematiska undersökningar av ifrågavarande folkgruppers sociala, ekonomiska och kulturella förhållanden.

3. Utvecklingen av denna hälsovård skall samordnas med allmänna åtgärder för social, ekonomisk och kulturell utveckling.

Del VI. Undervisning och informationsmedel

Artikel 21

Åtgärder skola vidtagas i syfte att tillförsäkra medlemmar av ifrågavarande folkgrupper möjlighet att erhålla undervisning på alla nivåer under samma villkor som landets befolkning i övrigt.

Artikel 22

1. För ifrågavarande folkgrupper avsedda undervisningsprogram skola med avseende å metoder och förfaranden anpassas efter det stadium, som dessa folkgrupper ha uppnått i fråga om social, ekonomisk och kulturell integration i den nationella gemenskapen.

2. Utarbetandet av sådana program skall normalt föregås av etnologiska undersökningar.

Artikel 23

1. Barn som tillhöra ifrågavarande folkgrupper skola bibringas undervisning i läsning och skrivning på sitt modersmål eller, om detta icke är praktiskt möjligt, på det språk som är mest brukligt inom den grupp de tillhöra.

2. Åtgärder skola vidtagas för en successiv övergång från modersmålet eller munarten till det nationella språket eller till ettdera av landets officiella språk.

3. Lämpliga åtgärder skola i mån av möjlighet vidtagas i syfte att bevara modersmålet eller munarten.

Artikel 24

Den primära undervisningen för ifrågavarande folkgrupper skall syfta till att bibringa barnen allmänna kunskaper och färdigheter, som underlätta för dem att bli integrerade i den nationella gemenskapen.

Artikel 25

Uppfostrande åtgärder skola vidtagas bland andra grupper inom landets befolkning och särskilt bland dem som stå i den mest omedelbara kontakten med ifrågavarande folkgrupper i syfte att undanröja fördomar, som de till äventyrs hysa gentemot dessa folkgrupper.

Artikel 26

1. Regeringarna skola vidtaga efter ifrågavarande folkgruppers sociala och kulturella särdrag anpassade åtgärder i syfte att bibringa dem insikt om deras rättigheter och skyldigheter, särskilt i fråga om arbete och social välfärd.

2. I mån av behov skall detta ske med hjälp av skriftliga översättningar och genom medel för massinformation på dessa folkgruppers språk.

Del VII. Administration

Artikel 27

1. Den statliga myndighet, som bär ansvaret för i denna konvention berörda angelägenheter, skall skapa eller utveckla organ för att administrera ifrågakommande program.

2. Dessa program skola innefatta

a) planering, samordning och verkställande av lämpliga åtgärder för ifrågavarande folkgruppers sociala, ekonomiska och kulturella utveckling;
b) framläggande av förslag om lagstiftning och andra åtgärder inför vederbörande myndigheter;
c) övervakning av dessa åtgärders tillämpning.

Del VIII. Allmänna bestämmelser

Artikel 28

Innebörden och omfattningen av de åtgärder, som skola vidtagas för att bringa denna konvention i tillämpning, skola bestämmas på ett smidigt sätt under hänsynstagande till de speciella förhållandena i varje land.

Artikel 29

Tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention skall icke påverka förmåner, som tillförsäkrats ifrågavarande folkgrupper i enlighet med andra konventioner och rekommendationer.

Artiklar 30—37

(Dessa artiklar äro likalydande med artiklarna 3—10 av konventionen (nr 105) angående avskaffande av tvångsarbete, utom såtillvida, att då i artikel 9 av konventionen nr 105 hänvisas till artikel 5, detta i artikel 36 av förevarande konvention motsvaras av en hänvisning till artikel 32.)

Bilaga E

Rekommendation (nr 104) angående skydd för och integration av infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 5 juni 1957 till sitt fyrtionde sammanträde

och beslutat antaga vissa förslag angående skydd för och integration av infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder, vilken fråga utgör den sjätte punkten på sammanträdets dagordning,

samt beslutat att dessa förslag skola taga form av en rekommendation, avsedd att komplettera konventionen angående infödda och i stammar levande folkgrupper, 1957,

samt konstaterat att följande normer ha utarbetats under medverkan av Förenta Nationerna, Förenta Nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation, Förenta Nationernas organisation för uppfostran, vetenskap och kultur och Världshälsovårdsorganisationen, på vederbörlig nivå och inom deras respektive områden, samt att avsikten är att söka deras fortsatta medverkan när det gäller att främja och trygga tillämpningen av dessa normer,

antager denna den tjugosjätte dagen i juni månad år nittonhundrafemtiosju följande rekommendation, vilken skall benämnas »rekommendation angående infödda och i stammar levande folkgrupper, 1957» (Indigenous and Tribal Populations Recommendation, 1957).

Konferensen förordar, att varje medlem bör tillämpa följande anvisningar.

I. Inledande anvisningar

1. 1) Denna rekommendation äger tillämpning på

a) medlemmar av i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder, vilkas sociala och ekonomiska villkor äro mindre högt utvecklade än de villkor som uppnåtts av övriga grupper inom landets befolkning och vilkas ställning helt eller delvis regleras genom deras egna seder eller traditioner eller genom speciell lagstiftning;

b) medlemmar av i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder, vilka betraktas såsom infödda, emedan de härstamma från folkgrupper, som bodde i landet eller i ett geografiskt område, som landet tillhör, vid tiden för erövring eller kolonisation och vilka, oavsett vilken rättslig ställning de intaga, leva mer i överensstämmelse med ifrågavarande tids sociala, ekonomiska och kulturella institutioner än med institutionerna i det land, till vilket de höra.

2) I denna rekommendation förstås med »i stamliknande förhållan-

den levande folkgrupper» sådana grupper och personer som, ehuru de äro i färd med att förlora sina stamegenskaper, ännu icke ha blivit integrerade i den nationella gemenskapen.

3) De infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper, som omnämnts i styckena 1) och 2) av denna punkt, betecknas i det följande som »ifrågavarande folkgrupper».

II. Jord

2. Lagstiftningsåtgärder eller administrativa åtgärder böra vidtagas för reglering av de förhållanden, *de facto* eller *de jure*, under vilka ifrågavarande folkgrupper nyttja jorden.

3. 1) Ifrågavarande folkgrupper böra tillförsäkras en reserv av jord som är tillräcklig för trädesbruk, så länge icke något bättre odlingssystem kan införas.

2) I avvaktan på att målen för en bosättningspolitik för halvnomadiska grupper skola uppnås, böra zoner upprättas, inom vilka sådana gruppers boskap kan beta utan hinder.

4. Medlemmar av ifrågavarande grupper böra erhålla samma behandling som andra medlemmar av landets befolkning i fråga om äganderätten till naturtillgångar under jord eller företrädesrätten till dessas exploatering.

5. 1) Direkt eller indirekt upplåtelse av jord, som äges av medlemmar av ifrågavarande folkgrupper, till personer eller samfälligheter, som ej tillhöra dessa folkgrupper, bör begränsas, utom i särskilda i lag angivna undantagsfall.

2) I de fall då sådan upplåtelse medgives, böra åtgärder vidtagas i syfte att tillförsäkra ägarna skälig ersättning. Ersättning, som utgives för jord i samfälld ägo, bör i enlighet med lämpliga bestämmelser utnyttjas till förmån för den grupp som äger jorden.

6. Pantförskrivning av jord, som äges av medlemmar av ifrågavarande folkgrupper, till en person eller samfällighet, som icke tillhör dessa folkgrupper, bör begränsas.

7. Lämpliga åtgärder böra vidtagas i syfte att undanröja skuldsättning bland jordbrukare, som tillhöra ifrågavarande folkgrupper. Kooperativa kreditsystem böra organiseras, och lån med låg ränta, teknisk hjälp och, där så befinnes lämpligt, subventioner böra tillhandahållas dessa jordbrukare i syfte att sätta dem i stånd att bättre utnyttja sin jord.

8. Där så är lämpligt böra moderna metoder för kooperativ produktion, anskaffning och avsättning anpassas till de traditionella formerna för samfällt ägande och nyttjande av jord och produktionsredskap bland ifrågavarande folkgrupper och deras traditionella system för samhälleliga tjänster och ömsesidig hjälp.

III. Rekrytering och arbetsvillkor

9. Så länge ifrågavarande folkgrupper icke äro i stånd att åtnjuta det skydd, som enligt lagstiftningen tillkommer arbetare i allmänhet, bör rekryteringen av arbetare tillhörande dessa folkgrupper regleras, särskilt genom åtgärder i syfte att

a) upprätta ett system av tillståndsgivning för privata rekryteringsombud och kontrollera deras verksamhet;

b) förebygga att rekryteringen av arbetare inverkar menligt på deras familjeliv och gemenskapsliv, bland annat genom att
   i) förbjuda rekrytering under vissa bestämda perioder och i vissa bestämda områden;
   ii) bereda arbetarna möjlighet att bibehålla kontakten med och deltaga i viktigare av stamförhållanden betingad verksamhet inom de samhällen, från vilka de kommit;
   iii) garantera skydd åt dem som för sin försörjning äro beroende av de rekryterade arbetarna;
c) fastställa en minimiålder för rekryteringen och föreskriva särskilda villkor för rekryteringen av icke vuxna arbetare;
d) föreskriva villkor beträffande hälsotillståndet som arbetarna vid tidpunkten för rekryteringen skola uppfylla;
e) fastställa normer beträffande transporten av rekryterade arbetare;
f) tillse att arbetaren
   i) genom en förklaring på hans modersmål bibringats insikt om sina anställningsvillkor;
   ii) frivilligt och med full vetskap godtager sina anställningsvillkor.

10. Så länge ifrågavarande folkgrupper icke äro i stånd att åtnjuta det skydd, som enligt lagstiftningen tillkommer arbetare i allmänhet, böra löner och personlig frihet för arbetare, som tillhöra dessa folkgrupper, skyddas särskilt genom följande åtgärder:
a) löner skola normalt utbetalas enbart i lagligt betalningsmedel;
b) utbetalning av någon del av lönen i form av alkohol, andra alkoholhaltiga drycker eller skadliga droger skall förbjudas;
c) utbetalning av lön i utskänkningslokaler eller butiker skall förbjudas, utom såvitt gäller där anställda arbetare;
d) maximibeloppen för löneförskott och sättet för deras återbetalning, ävensom den tillåtna omfattningen av villkoren för avdrag å lön, skola regleras;
e) fabriksbutiker och liknande anordningar, som drivas i samband med företaget, skola kontrolleras;
f) innehållande eller konfiskering av tillhörigheter och verktyg, som arbetarna vanligen använda, på grund av skuldsättning eller ett icke uppfyllt arbetsavtal skall förbjudas utom i de fall då vederbörande judiciella eller administrativa myndighet i förväg lämnat medgivande därtill;
g) ingripanden i arbetarnas personliga frihet på grund av skuldsättning skola förbjudas.

11. Rätten att bli återsänd till hemorten på rekryteringsombudets eller arbetsgivarens bekostnad bör garanteras i alla de fall då arbetaren
a) blir oförmögen till arbete genom sjukdom eller olycksfall under resan till anställningsorten eller under den tid anställningen varar;
b) vid läkarundersökning befinnes vara olämplig för arbete;
c) på grund av omständigheter, över vilka han icke råder, icke erhåller anställning, sedan han förflyttats i och för erhållande av anställning;
d) av vederbörande myndighet befinnes ha blivit rekryterad genom bedrägligt förfarande eller av misstag.

12. 1) Åtgärder böra vidtagas i syfte att underlätta till ifrågavarande folkgrupper hörande arbetares anpassning till de i ett modernt samhälle rådande principerna och metoderna i fråga om förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

2) Där så är nödvändigt böra standardiserade arbetsavtal utarbetas i samråd med representanter för berörda arbetare och arbetsgivare. Sådana

avtal böra angiva båda parters rättigheter och skyldigheter samt förutsättningarna för avtalens hävande. Effektiva åtgärder böra vidtagas i syfte att garantera avtalens efterlevnad.

13. 1) Åtgärder böra vidtagas i enlighet med gällande lagstiftning i syfte att främja arbetarnas och deras familjers fasta bosättning i eller i närheten av sysselsättningscentra, då en sådan fast bosättning är till fördel för arbetarna och för de berörda ländernas ekonomiska liv.

2) Vid genomförandet av sådana åtgärder bör särskild uppmärksamhet ägnas de problem, som sammanhänga med de till ifrågavarande folkgrupper hörande arbetarnas och deras familjers anpassning till levnads- och arbetsformerna i deras nya sociala och ekonomiska miljö.

14. Migration av arbetare, som tillhöra ifrågavarande folkgrupper, bör, när detta befinnes strida mot dessa arbetares och deras samhällens intressen, motverkas genom åtgärder, som äro ägnade att höja levnadsstandarden i de områden, där de traditionellt vistas.

15. 1) Regeringarna böra upprätta stationära eller rörliga offentliga arbetsförmedlingsorgan i områden, där till ifrågavarande folkgrupper hörande arbetare rekryteras i stort antal.

2) Dessa organ böra icke blott hjälpa arbetarna att finna arbete och arbetsgivarna att finna arbetare utan även

a) bedöma i vad mån brist på arbetskraft i andra områden inom landet kan täckas med arbetskraft, som finnes tillgänglig inom av ifrågavarande folkgrupper bebodda områden, utan att detta föranleder sociala eller ekonomiska rubbningar inom dessa områden;
b) upplysa arbetarna och deras arbetsgivare om dem berörande bestämmelser i lagar, förordningar och avtal med avseende å löner, bostadsförhållanden, förmåner vid yrkesskada, transport och andra arbetsvillkor;
c) samverka med de myndigheter, som ha att övervaka tillämpningen av lagstiftningen angående skydd för ifrågavarande folkgrupper, samt, då så erfordras, ansvara för kontrollen över förfaranden i samband med rekrytering och arbetsvillkor för till dessa folkgrupper hörande arbetare.

IV. Yrkesutbildning

16. Yrkesutbildningsprogram för ifrågavarande folkgrupper böra innefatta utbildning av medlemmar av dessa folkgrupper till lärare. Lärarna böra bibringas kunskaper om vissa tekniska förfaranden och där så är möjligt göras förtrogna med antropologiska och psykologiska faktorer, så att de bli i stånd att anpassa sin undervisning efter dessa folkgruppers speciella förhållanden och behov.

17. Yrkesutbildningen för medlemmar av ifrågavarande folkgrupper bör i den mån det är praktiskt möjligt äga rum i närheten av deras bosättningsort eller arbetsplats.

18. Under integrationens begynnelseskeden bör denna utbildning så vitt möjligt meddelas på den berörda gruppens munart.

19. Yrkesutbildningsprogram för ifrågavarande folkgrupper böra samordnas med hjälpåtgärder, varigenom självständiga yrkesutövare beredes möjlighet att förvärva erforderliga råvaror och förnödenheter och löntagare beredes hjälp att finna med hänsyn till deras kvalifikationer lämpligt arbete.

20. Program och metoder för ifrågavarande folkgruppers yrkesutbildning böra samordnas med program och metoder för den grundläggande undervisningen.

21. Under den period, då medlemmar av ifrågavarande folkgrupper undergå yrkesutbildning, böra de erhålla all möjlig hjälp för att bli i stånd att draga fördel av förekommande anordningar, däri inbegripna stipendier, om så är möjligt.

V. Hantverk och landsbygdsindustri

22. Program för främjande av hantverk och landsbygdsindustri bland ifrågavarande folkgrupper böra särskilt syfta till att
a) förbättra tekniken, arbetsmetoderna och arbetsvillkoren;
b) utveckla alla aspekter av produktion och avsättning, inberäknat kreditgivning, skydd mot monopol och mot exploatering genom mellanhänder, anskaffning av råvaror till skäliga priser, fastställande av kvalitetsnormer samt skydd för mönster och speciella estetiska egenskaper hos produkterna;
c) uppmuntra bildandet av kooperativa sammanslutningar.

VI. Social trygghet och hjälpåtgärder

23. En utvidgning av system för social trygghet till att omfatta arbetare som tillhöra ifrågavarande folkgrupper bör, allt efter omständigheternas krav, föregås eller åtföljas av åtgärder i syfte att förbättra deras allmänna sociala och ekonomiska villkor.

24. I fråga om självständiga producenter av primärvaror böra åtgärder vidtagas med avseende å
a) undervisning i moderna jordbruksmetoder;
b) anskaffning av förnödenheter, såsom redskap, boskap, utsäde;
c) skydd mot förlust av existensmedel genom skador på skörd eller boskap, vållade genom naturförhållanden.

VII. Hälsovård

25. Ifrågavarande folkgrupper böra uppmuntras att i sina samhällen organisera lokala hälsovårdsstyrelser eller -kommittéer för att övervaka samhällsmedlemmarnas hälsotillstånd. Bildandet av dessa organ bör åtföljas av lämpliga upplysningsåtgärder i syfte att tillse, att de till fullo utnyttjas.

26. 1) Särskilda anordningar böra tillhandahållas för utbildning av medlemmar av ifrågavarande folkgrupper till biträdande hälsovårdspersonal och till yrkesmässig läkar- och sjukvårdspersonal, när dessa medlemmar ej kunna erhålla sådan utbildning genom landets gängse anordningar.

2) Det bör tillses att tillhandahållandet av sådana speciella anordningar icke får till följd, att medlemmar av ifrågavarande folkgrupper berövas möjligheten att erhålla utbildning genom gängse anordningar.

27. Den yrkesmässiga hälsovårdspersonal, som arbetar bland ifrågavarande folkgrupper, bör ha utbildning i antropologiska och psykologiska metoder, som sätter dem i stånd att anpassa sitt arbete till dessa folkgruppers kulturella särdrag.

VIII. Undervisning

28. Vetenskaplig forskning bör organiseras och finansieras med sikte på att fastställa de lämpligaste metoderna att bibringa barn tillhörande ifrågavarande folkgrupper läs- och skrivkunnighet samt förmåga att utnyttja modersmålet eller munarten som ett medel i undervisningen.

29. De lärare, som arbeta bland ifrågavarande folkgrupper, böra ha utbildning i antropologiska och psykologiska metoder, som sätter dem i stånd att anpassa sitt arbete till dessa folkgruppers kulturella särdrag. Dessa lärare böra i den mån så är möjligt rekryteras bland sådana folkgrupper.

30. Förberedande yrkesutbildning med särskild tonvikt på undervisningen i ämnen, som sammanhänga med jordbruk, hantverk, landsbygdsindustri och huslig ekonomi bör införas i de för ifrågavarande folkgrupper avsedda programmen för primär undervisning.

31. Elementär undervisning i hälsolära bör ingå i de för ifrågavarande folkgrupper avsedda programmen för primär undervisning.

32. Den primära undervisningen för ifrågavarande folkgrupper bör så vitt möjligt kompletteras med kampanjer för allmänbildning. Dessa kampanjer böra syfta till att hjälpa barn och vuxna att förstå problemen i deras miljö samt deras rättigheter och skyldigheter såsom medborgare och individer, så att de bli i stånd att mera effektivt medverka till sitt samhälles ekonomiska och sociala framåtskridande.

IX. Språk och andra informationsmedel

33. Där så är lämpligt bör ifrågavarande folkgruppers integration underlättas genom:

a) berikande av det tekniska och juridiska ordförrådet i deras inhemska språk och dialekter;
b) skapande av alfabet, som möjliggöra skriftligt återgivande av dessa språk och dialekter;
c) publicering på dessa språk och dialekter av läseböcker anpassade efter ifrågavarande folkgruppers bildnings- och kulturnivå; och
d) publicering av tvåspråkiga ordböcker.

34. Audio-visuella metoder böra utnyttjas som informationsmedel bland ifrågavarande folkgrupper.

X. Stamgrupper i gränstrakter

35. 1) Där så är lämpligt och möjligt böra mellanstatliga åtgärder vidtagas genom överenskommelser mellan vederbörande regeringar i syfte att skydda halvnomadiska stamgrupper, vilkas traditionella territorier ligga på båda sidor om gränsen mellan olika stater.

2) Sådana åtgärder böra särskilt syfta till att

a) garantera att medlemmar av dessa grupper, som arbeta i ett annat land, erhålla skäliga löner i överensstämmelse med gällande normer inom det område, där de arbeta;
b) hjälpa dessa arbetare att förbättra sina levnadsvillkor utan diskriminering med hänsyn till deras nationalitet eller deras halvnomadiska karaktär.

XI. Administration

36. Administrativa åtgärder böra vidtagas, antingen genom för ändamålet särskilt tillskapade statliga organ eller genom en lämplig samordning av andra statsorgans verksamhet, i syfte att

a) trygga efterlevnaden av lagstiftning och administrativa bestämmelser angående skydd för och integration av ifrågavarande folkgrupper;
b) tillförsäkra medlemmar av ifrågavarande folkgrupper effektiv besittningsrätt till jord och nyttjande av andra naturtillgångar;
c) förvalta dessa folkgruppers egendom och deras inkomster, när så är nödvändigt i deras eget intresse;
d) tillhandahålla fri rättshjälp åt medlemmar av ifrågavarande folkgrupper, som må vara i behov av dylik hjälp men icke förmå bestrida därmed förenade kostnader;
e) upprätta och vidmakthålla anordningar för undervisning och sjukvård för ifrågavarande folkgrupper;
f) främja forskning, som avser att underlätta förståelsen av dessa folkgruppers levnadssätt och deras integration i den nationella gemenskapen;
g) hindra exploatering av arbetare tillhörande ifrågavarande folkgrupper på grund av deras bristande förtrogenhet med den industriella miljö vari de införts;
h) när så är lämpligt inom ramen av program för skydd och integration övervaka och samordna den filantropiska eller affärsmässiga verksamhet, som bedrives av enskilda personer och av offentliga eller enskilda samfälligheter inom områden, som bebos av ifrågavarande folkgrupper.

37. 1) De nationella organ, som äro speciellt ansvariga för ifrågavarande folkgruppers skydd och integration, böra förfoga över regionala centra, belägna inom områden där dessa folkgrupper äro talrika.

2) Dessa organ böra vara utrustade med tjänstemän, som blivit utvalda och utbildade för de speciella uppgifter de ha att utföra. Så vitt möjligt böra dessa tjänstemän rekryteras bland medlemmar av ifrågavarande folkgrupper.

Bilaga F

Resolutioner.

I. Resolution angående avskaffande av mot fackföreningar riktad lagstiftning inom Internationella arbetsorganisationens medlemsstater.
II. Resolution angående säkerhet i kolgruvor.
III. Resolution angående tillsättande av en trepartskommission för kvinnoarbete.
IV. Resolution angående undervisning av arbetare.
V. Resolution angående bostadsbyggande.
VI. Resolution angående tillämpning av internationella arbetskonventioner å områden belägna utanför moderlandet.
VII. Resolution angående uppförande på dagordningen för nästa allmänna konferenssammanträde av frågan om förkortning av arbetstiden.
VIII. Resolution angående nedrustning, prov med atomvapen samt atomenergins fredliga användning.
IX. Resolution angående avskaffande av koncentrationsläger samt deportation av nationella minoriteter.
X. Resolution angående avlöningsmetoder.
XI. Resolution angående skyldighet att utföra arbete såsom betalning för skuld samt angående livegenskap.
XII. Resolution angående uppförande på dagordningen för nästa allmänna konferenssammanträde av frågan om arbetsvillkor för plantagearbetare.
XIII. Resolution angående uppförande på dagordningen för nästa allmänna konferenssammanträde av spörsmålet om diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning.
XIV. Resolution angående antagande av budget för 40:e budgetåret (1958) och fördelning av utgifterna för samma budgetår på olika medlemsstater.
XV. Resolution angående Internationella arbetsorganisationens bidrag till arbetsbyråns tjänstepensionsfond avseende år 1958.
XVI. Resolution angående förordnande av ledamöter av Internationella arbetsorganisationens administrativa domstol.